

Ecologische beoordeling peilbesluit Wolfsbarge

Een toetsing aan de Wet natuurbescherming
(Verstorings- en verslechteringsonderzoek en
toetsing soortbescherming) en het NNN

A&W-rapport 2360

in opdracht van

Ecologische beoordeling peilbesluit Wolfsbarge

Een toetsing aan de Wet natuurbescherming
(Verstorings- en verslechtingsonderzoek en
toetsing soortbescherming) en het NNN

A&W-rapport 2360

E. van der Heijden

Foto Voorplaat

Het plangebied, Foto: A&W

E. van der Heijden 2017

Ecologische beoordeling peilbesluit Wolfsbarge. Een toetsing aan de Wet natuurbescherming (Verstorings- en verslechtingsonderzoek en toetsing soortbescherming) en het NNN. A&W-rapport 2360

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgever

Waterschap Hunze en Aa's

Postbus 195

9640 AD Veendam

0598-693800

Uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2

9269 TZ Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

info@altwym.nl

www.altwym.nl

© Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv. Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

Projectnummer

2880WOL

Projectleider

E. van der Heijden

Status

Definitief

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

E. van der Heijden

Datum

22 augustus 2017

Kwaliteitscontrole

J. van Goethem

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Doel	1
1.2	Inhoud van het rapport	1
1.3	Aanpak	2
1.4	Overige	2
2	Situatieschets en plannen	4
2.1	Het plangebied en beïnvloedingsgebied	4
2.2	De peilaanpassingen	4
3	Relevante beschermde natuurwaarden	6
3.1	Beschermde gebieden	6
3.2	Beschermde soorten Wet natuurbescherming	15
3.3	Samenvatting relevante natuurwaarden	20
4	Effectbepaling en beoordeling	22
4.1	Beschermde gebieden	22
4.2	Effectbepaling en beoordeling Wet natuurbescherming (soortbescherming)	27
5	Conclusies	33
5.1	Conclusies ten aanzien van beschermde gebieden	33
5.2	Conclusies ten aanzien van beschermde soorten	33
6	Literatuur	34
Bijlage 1	Huidige en toekomstige peilen basisvariant	
Bijlage 2	Huidige en toekomstige peilen aangepaste basisvariant	
Bijlage 3	Berekende verlagingen grondwaterstanden basisvariant	
Bijlage 4	Berekende verlagingen grondwaterstanden aangepaste basisvariant	

1 Inleiding

Het Waterschap Hunze en Aa's is voornemens om in een aantal peilvakken in het landbouwgebied Wolfsbarge peilverlagingen uit te voeren. De peilaanpassingen zijn noodzakelijk om als gevolg van bodemdaling de drooglegging te waarborgen ten behoeve van de landbouw. Vanwege de ligging in de omgeving van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer, en het mogelijk voorkomen van beschermde planten en dieren in en rond de peilvakken, kunnen de peilaanpassingen negatieve effecten hebben op beschermde natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied.

Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. Waterschap Hunze en Aa's heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

1.1 Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische beoordeling. Bij een ecologische beoordeling worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen en wordt dit beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

In onderhavig rapport wordt het voornemen getoetst aan het beschermingsregime van gebieds- en soortbescherming van de Wet natuurbescherming, het Natuurnetwerk Nederland en overige gebiedsbescherming (Omgevingsverordening Provincie Groningen).

Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

1.2 Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en plannen: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens wordt een beknopte beschrijving gegeven van de peilaanpassingen (hoofdstuk 2).
- Beschermde natuurwaarden: in dit hoofdstuk zijn de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en is bepaald welke daarvan gevoelig zijn voor grondwaterdalingen en daarom relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier is bepaald wat het effect is van de peilaanpassingen op de relevante natuurwaarden en is een beoordeling gegeven in het kader van de relevante natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk is de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en is vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

1.3 Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk over de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten (met name Natura 2000-beheerplan Zuidlaardermeergebied), websites en gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)). Daarnaast is op 1 augustus 2017 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gekeken naar het voorkomen en de mogelijkheden voor aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten, en andere bijzondere of zeldzame natuurwaarden. De uitkomsten van dit veldbezoek worden, indien relevant voor het onderzoek, vermeld in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 is vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

1.4 Overige

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1 t/m 4 - Foto's van het gebied waar de peilaanpassing gaat plaatsvinden en de gebieden die hier mogelijk door worden beïnvloed. Foto 1: de peilaanpassing vindt plaats in landbouwkundig gebied, bestaande uit akkerland. Foto 2: een deel van het landbouwgebied wordt doorsneden door brede vaarten. Ook ligt ten zuiden van Hoogezand het Drevenbos (rechts op de foto). Foto 3 & 4: de oeverlanden langs het Zuidlaardermeer: door middel van hydrologische berekeningen is vastgesteld dat een zeer beperkt oppervlak van de oeverlanden van het Zuidlaardermeer (met name bij Wolfsbarge) mogelijk hydrologisch kunnen worden beïnvloed door de peilaanpassingen (foto's A&W, augustus 2017).

2 Situatieschets en plannen

2.1 Het plangebied en beïnvloedingsgebied

De peilvakken waar de peilaanpassingen plaatsvinden, worden hieronder aangeduid als plangebied. De peilvakken zijn aangegeven in bijlage 1 en 2. Het gebied bestaat grotendeels uit agrarisch akkerland met daarin gelegen boerderijen met daaromheen aanplant van bomen. De agrarische percelen worden doorsneden door sloten. Aan de zuidrand van Hoogezand ligt een aantal bospercelen.

Door de peilaanpassingen ontstaat binnen en buiten het plangebied een verlaging van de grondwaterstand, zowel in de zomer- als wintermaanden. Deze gebieden worden hieronder beïnvloedingsgebied genoemd en zijn aangegeven in bijlage 3 en 4. Het grootste deel van het beïnvloedingsgebied bestaat uit akkerland. Een beperkt deel van het beïnvloedingsgebied ligt ook binnen het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Het betreft hier buitendijks gelegen oeverlanden. Deze bestaan uit een afwisseling van boezemgraslanden, droge en natte rietlanden, overige verlandingsvegetaties en open water. Het binnendijks gelegen deel van het Natura 2000-gebied dat binnen het beïnvloedingsgebied ligt, bestaat voornamelijk uit kruiden- en faunarijk grasland. Een foto-impressie van het gebied waar de peilaanpassingen plaatsvinden en de oostoever van het Zuidlaardermeer is weergegeven in de foto's 1 t/m 4.

2.2 De peilaanpassingen

Het Waterschap Hunze en Aa's is voornemens in de peilvakken van het landbouwgebied Wolfsbarge een peilaanpassing uit te voeren. Op dit ogenblik worden twee varianten gehanteerd, namelijk een 'basisvariant' en een zogenaamde 'aangepaste basisvariant'. Hieronder wordt daar dieper op ingegaan.

Basisvariant

Bij de basisvariant worden in alle peilvakken de waterpeilen aangepast. De peilkaarten met daarop aangegeven de huidige peilen en de gewenste peilen (zomer- en winterpeil) zijn opgenomen in bijlage 1. Uit deze kaarten kan worden afgelezen dat er gestreefd wordt naar een peilverlaging van 10 cm in de winter en 5 tot 15 cm in de zomermaanden.

De peilaanpassingen leiden in de zomer- en wintermaanden tot een verlaging van de grondwaterstanden in het gebied, zowel binnen als buiten de peilvakken. Middels een hydrologische berekening is nagegaan hoe groot deze grondwaterstandverlaging bedraagt. De resultaten zijn weergegeven in de kaarten van bijlage 3. Uit deze kaarten kan worden afgelezen dat de grondwaterstandverlaging in de zomermaanden varieert van 2 tot 15 cm. In de wintermaanden bedraagt de verlaging maximaal 10 cm. Uit de berekeningen in bijlage 3 kan verder worden afgeleid dat de verlaging binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied in de zomermaanden maximaal 10 cm bedraagt. In de wintermaanden zijn in het Natura 2000-gebied geen grondwaterstandverlagingen te verwachten.

Aangepaste basisvariant

Bij de aangepaste basisvariant wordt in een deel van het meest westelijk gelegen peilvak het huidige zomerpeil gehandhaafd. Dit wordt gerealiseerd door een nog aan te leggen stuw. In bijlage 2 is met een arcering aangegeven om welke deel van het peilvak het gaat.

Ook bij deze variant leiden de peilaanpassingen in de zomer- en wintermaanden tot een verlaging van de grondwaterstanden in een groot deel van het landbouwgebied, zowel binnen als buiten de peilvakken. Middels een hydrologische berekening is nagegaan hoe groot deze grondwaterstandverlaging bedraagt. De resultaten zijn weergegeven in de kaart van bijlage 4. Uit deze kaart kan verder worden afgelezen dat bij deze variant er in de zomermaanden geen verlagingen optreden in de grondwaterstanden in het Natura 2000-gebied.

3 Relevante beschermde natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het beïnvloedingsgebied. Tevens wordt van deze natuurwaarden bepaald of zij in potentie beïnvloed kunnen worden door de beoogde peilverlagingen en daardoor relevant zijn voor onderhavige beoordeling. Hierbij zal met name worden nagegaan of de betreffende natuurwaarde gevoelig is voor grondwaterstandverlagingen.

3.1 Beschermde gebieden

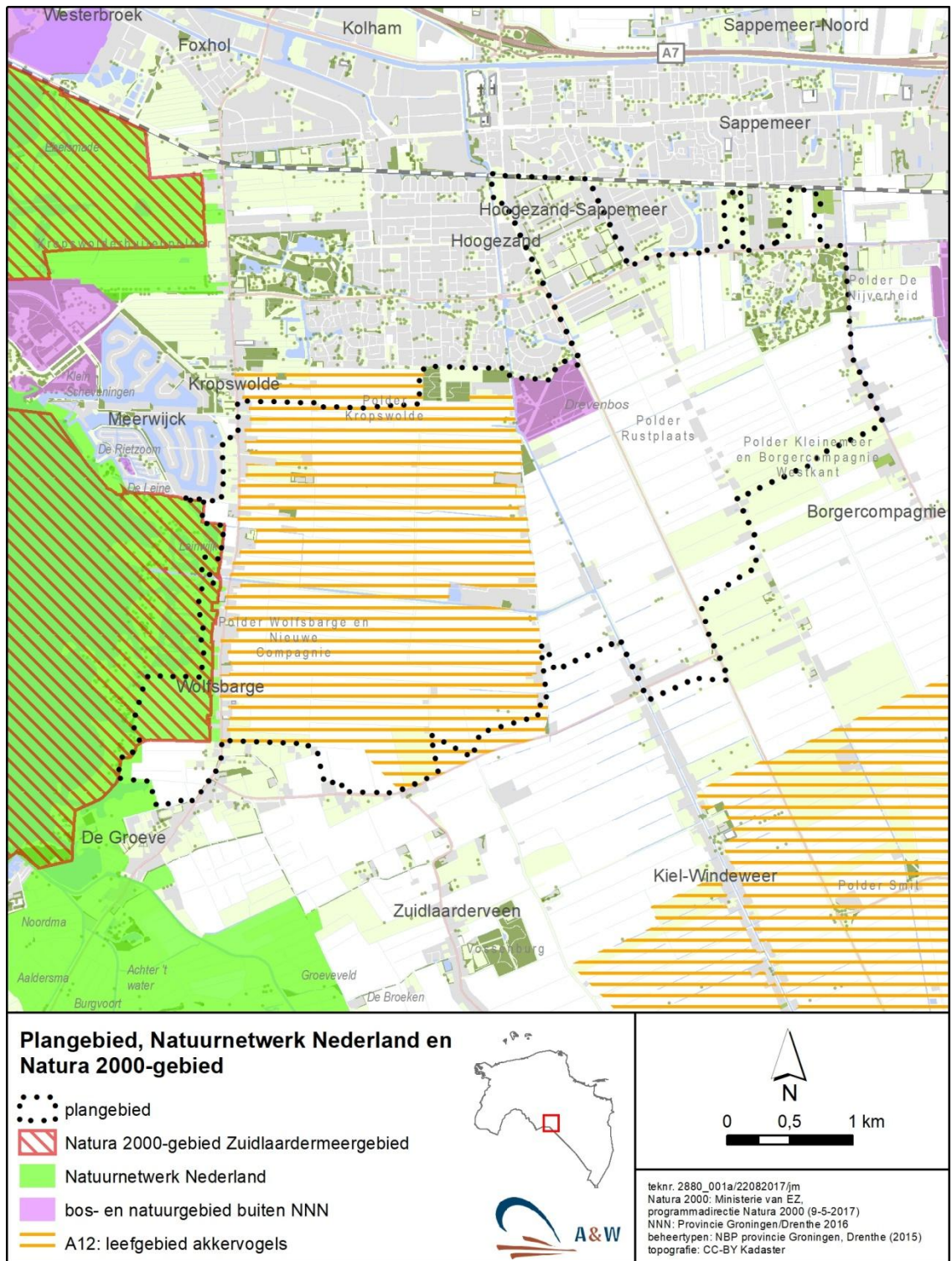
3.1.1 *Natura 2000-gebieden (Wet natuurbescherming (Wnb))*

Een beperkt deel van het berekende beïnvloedingsgebied van de peilaanpassingen overlapt in de zomermaanden het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer (zie figuur 3.1 en bijlage 3). Het Zuidlaardermeergebied is voor een aantal natuurwaarden aangewezen als Natura 2000-gebied. In tabel 3.1 is aangegeven om welke Natura 2000-waarden het gaat en welke instandhoudingsdoelen daarvoor gelden. In de volgende paragrafen is in het kort een beschrijving gepresenteerd van de aanwezigheid en verspreiding van de aangewezen natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied, ten opzichte van het beïnvloedingsgebied van de peilaanpassing.

De Wet natuurbescherming bepaalt, dat van alle projecten en handelingen moet worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden. Omdat op voorhand niet kan worden uitgesloten dat door de peilaanpassingen negatieve effecten kunnen optreden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied, is in hoofdstuk 4 een Verstorings- en Verslechtingsonderzoek uitgevoerd.

Broedvogels

Het Zuidlaardermeergebied is als Natura 2000-gebied aangewezen voor verscheidene broedvogelsoorten. Een overzicht van de broedvogels en de instandhoudingsdoelen daarvan is gepresenteerd in tabel 3.1. In figuur 3.2 is de verspreiding van de broedvogels en hun leefgebied langs de oostrand van het Zuidlaardermeergebied aangegeven. Ook is in figuur 3.2 het beïnvloedingsgebied aangegeven waar in de zomermaanden grondwaterstandverlaging wordt verwacht als gevolg van de peilaanpassing. Hieronder wordt per soort nog dieper ingegaan op de verspreiding in het gebied en wordt nagegaan of de soort relevant is voor de toetsing van het peilbesluit aan de Wet natuurbescherming.

Figuur 3.1 - Ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied, Natuurnetwerk Nederland en overige beschermde gebieden.

Tabel 3.1 - Soorten waarvoor het Zuidlaardermeergebied is aangewezen als Natura 2000-gebied. Aangegeven is ook de landelijke staat van instandhouding (SVI) van de betreffende soorten (+ =gunstig, - = matig ongunstig, --= zeer ongunstig), de relatieve bijdrage van het Zuidlaardermeergebied aan landelijke instandhoudingsdoelen (B1 = 2-6%, B2=6-15%, C=<2%, s= slaappleatsfunctie, f=foerageerfunctie), instandhoudingsdoelen van omvang- en kwaliteit leefgebied (= behoud, > verbetering/uitbreiding) en draagkracht van aantal vogels/paren van aangewezen natuurwaarden in het Zuidlaardermeergebied. SG=Seizoensgemiddelde, SM=Seizoensmaximum (Bron: Natura 2000-beheerplan Zuidlaardermeergebied)

Code	Soort	SVI	Bijdrage	Doel	Functie	Aantal
Broedvogels						
A021	Roerdomp	--	C	=	Broeden	5 paar
A119	Porseleinhoen	--	B2	>	Broeden	15 paar
A295	Rietzanger	-	C	=	Broeden	200 paar
Niet-broedvogels						
037	Kleine zwaan	-	C,f,s	=	Rusten, foerageren	SG 4
A039	Toendrarietgans	+	C,f,s	=	Rusten, foerageren	SG 210
A041	Kolgans	+	C,f,s	=	Rusten, foerageren	SG 630 SM 7.100
A050	Smient	+	C,f,s	=	Rusten, foerageren	SG 2.700
A056	Slobeend	+	C,f,s	=	Rusten, foerageren	SG 120

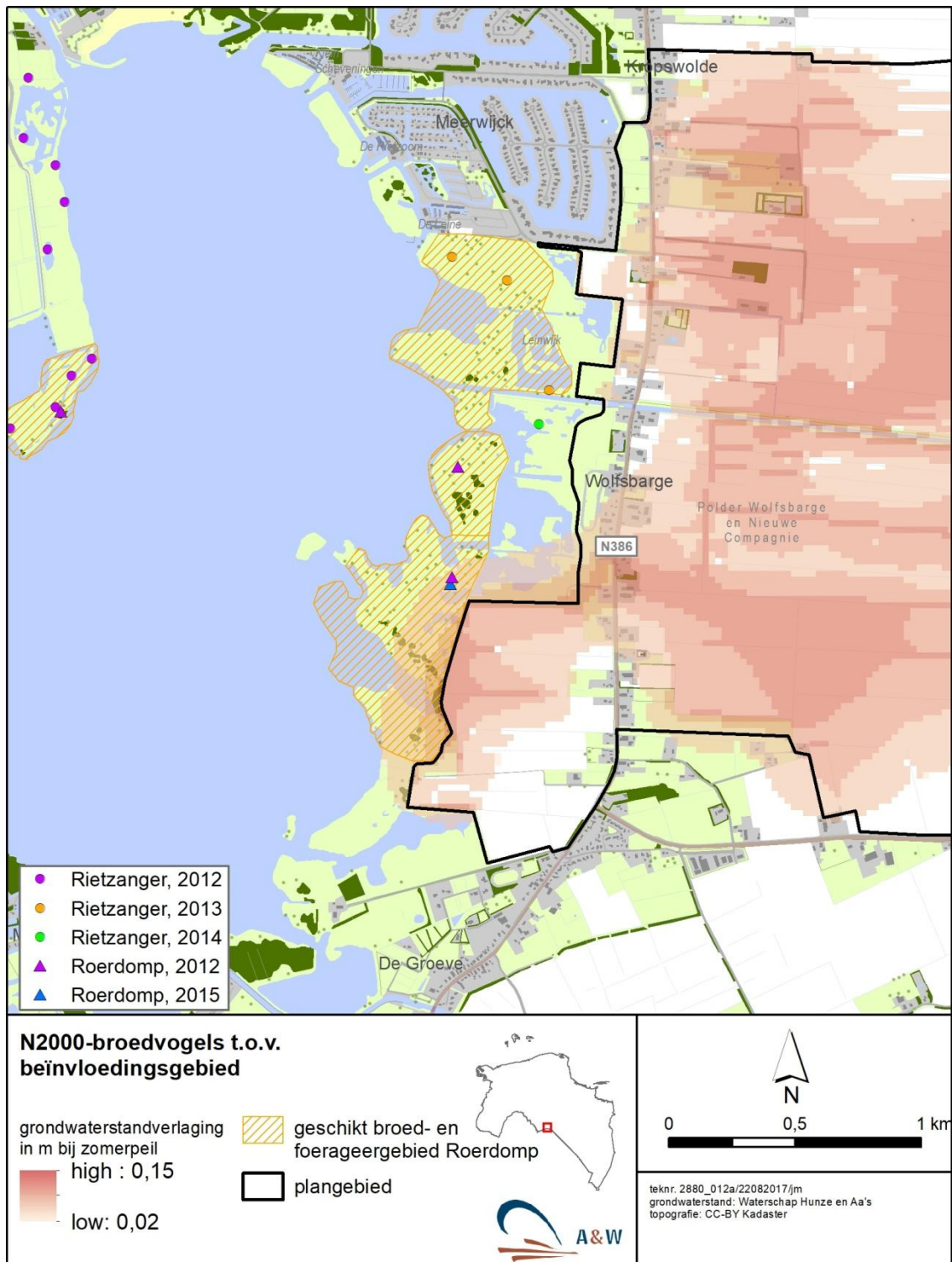
Roerdomp

Het optimale broedbiotoop bestaat uit (half)open waterrijke landschappen met brede zones van overjarig waterriet en veel overgangen van Riet naar water en/of grasland of homogene vegetaties van Lisdodde of Mattenbies. De Roerdomp is gebaat bij een natuurlijk peilverloop ('s winters hoog en 's zomers laag peil) een grote peildynamiek, en het geregeld terugzetten van de vegetatiesuccessie in rietlanden. De soort broedt regelmatig in kleine aantallen aan de oostoever van het Zuidlaardermeer (zie hiervoor figuur 3.1). De soort heeft echter geen ecologische relatie met de landbouwgebieden ten oosten van het meer waar de peil aanpassingen gaan plaatsvinden.

De afgelopen jaren zijn langs de oostoevers van het Zuidlaardermeer plagwerkzaamheden uitgevoerd om de rietoevers te revitaliseren ten behoeve van de Roerdomp. Hiermee is nieuw broedgebied voor de Roerdomp ontstaan. Deze nieuwe broedgebieden zijn ook op de kaart van figuur 3.2 aangegeven en liggen ook in de omgeving van het berekende beïnvloedingsgebied, zodat de soort relevant is voor de toetsing in hoofdstuk 4.

Porseleinhoen

Het Porseleinhoen is een kleine, verborgen levende, ralachtige vogel. De soort leeft in moerasgebieden met vrij open en afwisselende vegetatiestructuur met langdurig, tot ver in de zomer plas-dras staande vegetaties. Op dit ogenblik komt de Porseleinhoen alleen voor in de

Figuur 3.2 - Verspreiding van Roerdomp en Rietzanger waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld in het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Aangegeven is ook het potentieel geschikte leefgebied voor de Roerdomp en het berekende beïnvloedingsgebied van de peilaanpassing (bij zomerpeil) van de basisvariant (bron: Natura 2000-beheerplan Zuidlaardermeergebied 2017).

Westerbroekstermadepolder en Kropswolderbuitenpolder. Deze gebieden liggen op ruime afstanden van de gebieden die mogelijk onder invloed kunnen komen van de peilaanpassingen. Negatieve effecten op Porseleinhoen treden dus niet op. Daarnaast is er geen ecologische relatie tussen de soort en het landbouwgebied Wolfsbarge waar de peilaanpassingen plaatsvinden. De Porseleinhoen is daarom niet relevant voor de toetsing van het voornemen in hoofdstuk 4.

Rietzanger

De meeste Rietzangers broeden in de brede rietkragen langs het meer. Daarnaast wordt er ook gebreed in smalle rietkragen in sloten en in overjarige ruigte vegetaties in plas-dras situaties, maar ook onder droge condities. Uit het veldbezoek komt naar voren dat er langs de oevers van het Zuidlaardermeer volop geschikt broedbiotoop voor de Rietzanger aanwezig is. De soort is daarom relevant voor de toetsing van het voornemen in hoofdstuk 4.

Niet-broedvogels

Het Zuidlaardermeergebied is als Natura 2000-gebied aangewezen voor verscheidene niet-broedvogelsoorten. Een overzicht hiervan met de instandhoudingsdoelen is aangegeven in tabel 3.1. Hieronder volgt per soort een toelichting.

Kleine zwaan

Het Zuidlaardermeergebied heeft voor de Kleine zwaan een functie als foerageer- en rustgebied. Hierbij komen de dieren verspreid over het hele Natura 2000-gebied voor, maar met name in de poldergebieden aan de westzijde van het Natura 2000-gebied (NDFP). De Kleine zwaan arriveert in oktober in het gebied en vertrekt hier weer in de maand februari/maart. Uit het veldbezoek komt naar voren dat het landbouwgebied Wolfsbarge geschikt is als foerageergebied voor de soort. De Kleine zwaan is daarom relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming.

Toendrarietgans, Kolgans en Smient

Het Zuidlaardermeergebied en de landbouwgebieden in de omgeving hebben voor ganzen en Smienten een functie als slaapplek en foerageergebied in de wintermaanden (december t/m februari). Hierbij foerageren de dieren op de graslanden en slapen ze op het open water van het Zuidlaardermeer, Foxholstermeer en Westerbroekstermadepolder. Omdat voornoemde soorten wel foerageren in het landbouwgebied Wolfsbarge, zijn ze relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Slobeend

Het Zuidlaardermeergebied heeft voor de Slobeend vooral een functie als foerageergebied. De dieren verblijven hier voornamelijk in de maanden maart en april. Het gebied heeft ook een functie als broedgebied. De broedgebiedfunctie is echter niet in de instandhoudingsdoelen opgenomen. De soort rust vooral op luwe plekken van het boezemwater en op beschutte wateren en in moeraszones, vooral in de Kropswolderbuitenpolder en de Westerbroekstermadepolder. Voornoemde deelgebieden worden niet beïnvloed door de peilaanpassingen. Ook zijn er geen effecten te verwachten op het peil van de boezem, zodat de slaapplekken in de boezem niet worden beïnvloed. Verder is er geen ecologische relatie tussen de Slobeend en het landbouwgebied Wolfsbarge waar de peilaanpassingen plaatsvinden. Om deze reden is de Slobeend niet relevant voor de toetsing van het voornemen in hoofdstuk 4.

3.1.2 **Natuurnetwerk Nederland (NNN)**

Een groot deel van de oostoever van het Zuidlaardermeergebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (zie figuur 3.1). Hieronder wordt aangegeven welke wezenlijke waarden er binnen het NNN kunnen worden verwacht.

Natura 2000-waarden en beschermde soorten Wet natuurbescherming

De Natura 2000-waarden (paragraaf 3.1.1), de overige gebiedsbescherming (paragraaf 3.1.3), en de beschermde soorten van de Wet natuurbescherming uit paragraaf 3.2 kunnen aangemerkt worden als 'wezenlijke waarden' voor het NNN in het plangebied.

Natuurbeheertypen

In het grootste deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vindt afhankelijk van het type natuur een bepaalde vorm van beheer plaats. Figuur 3.3 en 4.1 presenteert de betreffende natuurbeheertypen ten opzichte van het beïnvloedingsgebied. In tabel 3.2 is aangegeven om welk beheertype en natuurwaarden het gaat. Deze worden hieronder verder uitgewerkt. De natuurwaarden binnen het beheertype kunnen worden beschouwd als wezenlijke waarden voor dit deel van het NNN.

Tabel 3.2 - Beschrijving van de natuurbeheertypen in en rond het beïnvloedingsgebied dat onderdeel is van het Natuurnetwerk Nederland.

Relevante beheertype	Deelgebied	Natuurwaarden
Collectief beheer 'natte dooradering'	Akkerland	Water- en oeverplanten
N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland	Leinwijk Wolfsbarge	Planten, vogels, ongewervelden, amfibieën
N04.02 Zoete plas	Leinwijk Wolfsbarge	Waterplanten, vissen, amfibieën, watervogels
N05.01 Moeras	Leinwijk Wolfsbarge	Planten, vogels

Natte dooradering

Grenzend aan Wolfsbarge ligt een akkerland dat onderdeel is van het NNN. In het natuurbeheerplan van de Provincie Groningen heeft dit gebied de status 'Collectief beheer met natte dooradering'. Het gebied wordt doorsneden door een aantal brede sloten met flauwe oevers. Tijdens het veldbezoek werd geconstateerd dat in de sloten en langs de oevers zich een soortenrijke vegetatie heeft ontwikkeld (foto 5). Het beheer is gericht op het behoud van deze vegetaties.

N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland

Delen van de oostoever van het Zuidlaardermeergebied die binnen het berekende beïnvloedingsgebied vallen van de basisvariant hebben het beheertype N12.02 kruiden- en faunarijck grasland. Het betreft hier meestal de oevers die direct langs de boezemdijk liggen.

Foto 5 - Akkerland aan de zuidzijde van Wolfsbarge, met in de sloten een soortenrijke watervegetatie.

Foto 6 - Droog tot vochtig grasland langs de boezemdijk ter hoogte van Wolfsbarge.

Foto 7 - Zuidelijk deel van Wolfsbarge, gezien vanaf de boezemdijk, met een vegetatie van waterriet.

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat in deelgebied Leinwijk het merendeels gaat om matig voedselrijke graslanden met een begrazingsregime. In het noordelijk deel van het deelgebied Wolfsbarge komen met name Pitrusruigten, Pioniervegetaties en soortenarme graslanden met Witbol voor (foto 6). Deze gaan richting het open water over in een verlandingsvegetatie waarin Grote Iisdodde domineert en in watervegetaties met Smalle waterpest.

N05.01 Moeras

Richting het open water van het Zuidlaardermeer ligt een brede strook met het beheertype N05.01 Moeras. Deze strook vegetatie die afgewisseld wordt door open water is van groot belang voor allerlei soorten vogels, libellen, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als Bever, Otter en Waterspitsmuis. Ook liggen hier verscheidene kwetsbare vegetaties, waaronder veenmosrietlanden en kruidenrijke rietlanden met o.a. Dotterbloem. De oevers in het zuidelijk deel van Wolfsbarge (ten westen van het Akkerland), bestaan uit vegetaties die gedomineerd worden door waterriet (foto 7). Op een aantal plekken zijn hier ook bosschages met elzen en wilgen aanwezig en kruidenrijke rietlanden met Dotterbloem (Jansen en Tonckens 2014).

N04.02 Zoete Plas

Een deel van het beïnvloedingsgebied ligt in open water. De natuurwaarden bestaan hier grotendeels uit waterplanten, amfibieën en vissen.

Overige wezenlijke waarden

Overige wezenlijke waarden van het NNN zijn de aspecten areaal, kwaliteit en samenhang.

Conclusie

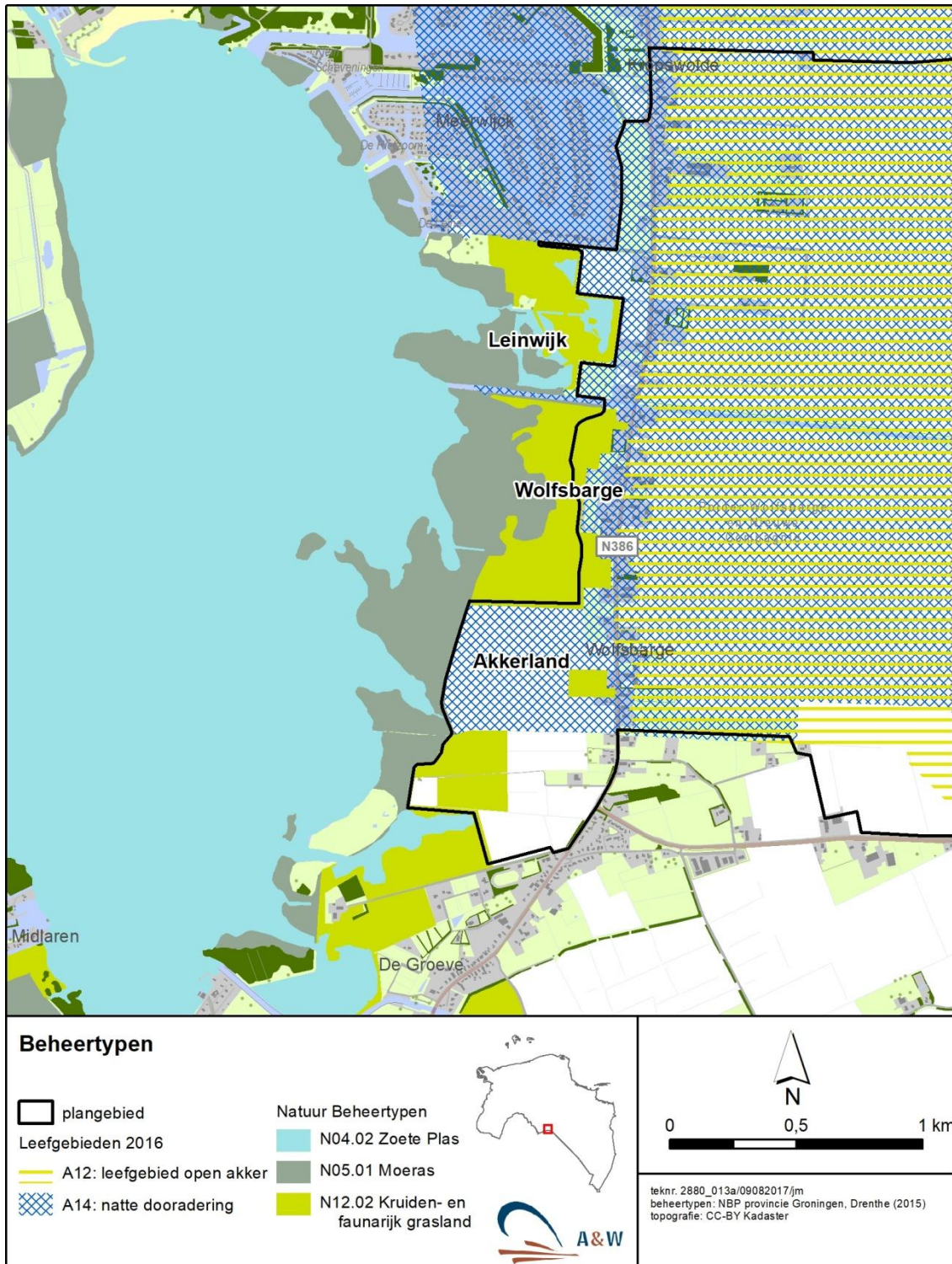
Het beschermingsregime van het Natuurnetwerk Nederland is relevant voor de toetsing van het voornemen in hoofdstuk 4.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Overige gebieden die beschermd worden door de Provinciale Omgevingsverordening zijn bos en natuurgebieden buiten het NNN, leefgebieden voor weidevogels en leefgebieden voor akkervogels. Hieronder wordt daar dieper op ingegaan.

Bos- en natuurgebieden buiten het NNN

In het landbouwgebied Wolfsbarge, aan de zuidrand van Hoogezand, ligt het Drevenbos. Dit bosgebied is in de Provinciale Omgevingsverordening aangewezen als bos- en natuurgebied buiten het NNN (zie figuur 3.1). Het gebied heeft als beheertype N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos. Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat dit gebied grotendeels bestaat uit loofbomen op een droge en zandige bodem. Het gebied wordt doorsneden door paden geflankeerd door voedselrijk grasland. Relevante natuurwaarden die dit beheertype kenmerken zijn bosvogels, vleermuizen en bosplanten.

Figuur 3.3 - Ligging van het plangebied ten opzichte van de beheertypen die in het natuurbeheerplan zijn vastgelegd.

Leefgebieden weide- en akkervogels

Verder zijn er in de Provinciale Omgevingsverordening leefgebieden aangewezen voor weide- en akkervogels. Een groot deel van het landbouwgebied Wolfsbarge ten oosten van de N386 is aangewezen als leefgebied voor akkervogels (zie figuur 3.3).

Conclusie

Het beschermingsregime met betrekking tot overige gebiedsbescherming is relevant voor de toetsing van het voornemen in hoofdstuk 4.

3.2 Beschermde soorten Wet natuurbescherming

Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming (mogelijk) in het plan- en beïnvloedingsgebied voorkomen. Daarbij zal ook worden aangegeven in hoeverre deze natuurwaarden gevoelig zijn grondwaterstandverlagingen en dus relevant zijn voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

3.2.1 Planten

Volgens de NDFF en op basis van het vegetatierapport van Jansen en Tonckens (2014) komen er in het beïnvloedingsgebied geen wettelijk beschermde plantensoorten voor (artikel 3,5 en 3.10 Wnb). Wel groeien er verscheidene soorten van de Rode lijst (Jansen en Tonckens 2014, NDFF). In het akkerbouwgebied gaat het om soorten die gebonden zijn aan open water, zoals Vlottende bies en Krabbenscheer.

De overige plantensoorten van de Rode lijst zijn gebonden aan de oevers van het Zuidlaardermeer. Binnen het beïnvloedingsgebied gaat het dan om soorten als Stijve ogentroost, Brede orchis, Kleine valeriaan, Waterscheerling en Draadzegge. Tijdens het veldbezoek werd Stijve ogentroost voornamelijk waargenomen in de matig voedselrijk graslanden langs de boezemkade in Leinwijk. De soorten Waterscheerling, Kleine valeriaan, Brede orchis en Draadzegge hebben hun verspreiding met name langs de oevers in het zuidelijk deel van het deelgebied Wolfsbarge. Alle voornoemde plantensoorten zijn in min of meerdere mate gebonden aan natte en/of vochtige milieus.

Soorten van de Rode lijst vallen onder de Zorgplicht. Om deze reden zijn ze relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

Libellen

In het akkerbouwgebied Wolfsbarge komt op een aantal locaties de Groene glazenmaker voor (artikel 3.5 Wnb). De soort is voor zijn voortplanting afhankelijk van vegetaties met Krabbenscheer. Dergelijke vegetaties komen met name voor in en rond het deelgebied Drevenbos (NDFF). Hier is de Groene glazenmaker de afgelopen jaren vastgesteld (NDFF). Omdat de soort gebonden is aan natte milieus, is ze relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wnb in hoofdstuk 4.

Overige beschermde ongewervelde diersoorten

Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat het gebied waar de peilaanpassingen worden uitgevoerd niet voldoen aan de biotoopeisen van deze soorten. (De Bruyne 2004, Kalkman

2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008). Ze zijn daarom, niet relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

3.2.3 Vissen

Niet beschermde vissoorten

In de boezem van het landbouwgebied Wolfsbarge en het Zuidlaardermeergebied komen verscheidene algemene vissoorten voor, zoals Baars, Blankvoorn, Brasem, Driedoornige stekelbaars, Snoek, Snoekbaars, Kleine modderkuiper, etc. (Oosterveld *et al.* 2013, Brouwer 2008). Omdat algemene vissoorten onder de Zorgplicht van de Wet natuurbescherming vallen, is de soortgroep wel relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Grote modderkuiper

Rond het Zuidlaardermeergebied wordt ook de beschermde Grote modderkuiper aangetroffen (artikel 3.10 Wnb). In 2010 en 2011 is het hele Zuidlaardermeergebied afgezocht op deze soort. Hierbij is de Grote modderkuiper alleen aangetroffen in Polder de Vries ten zuidoosten van Noorderlaren (Oosterveld *et al.* 2013). Aan de oostoever wordt de soort daarom niet verwacht.

De Grote modderkuiper is een soort van helder water met een dichte waterplantenbegroeiing. Mede uit het veldbezoek komt naar voren dat dergelijke milieus aanwezig zijn in het landbouwgebied Wolfsbarge en het akkerland bij de oevers van het Zuidlaardermeer, zodat de soort hier in principe kan voorkomen. De Grote modderkuiper is daarom relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

3.2.4 Amfibieën

In het landbouwgebied Wolfsbarge en langs de oevers van het Zuidlaardermeer komen amfibieënsoorten voor die zijn beschermd volgens de artikelen 3.10 en 3.5 van de Wnb. Hieronder worden de voorkomende soorten per wetsartikel beschreven.

Amfibieënsoorten artikel 3.10 Wnb

In het beïnvloedingsgebied komen verscheidene soorten amfibieën voor, zoals Bruine kikker, Bastaardkikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Het betreft soorten van artikel 3.10 die door de Provincie Groningen zijn opgenomen in een 'vrijstellingslijst'. De soorten zijn gebonden aan natte en vochtige biotopen. Tijdens het veldbezoek zijn dergelijke biotopen in het plangebied vastgesteld. Voornoemde soorten zijn daarom relevant voor de toetsing in hoofdstuk 4. Niet vrijgestelde soorten amfibieën van artikel 3.10 Wnb komen niet in het beïnvloedingsgebied voor.

Amfibieënsoorten artikel 3.5 Wnb

In en rond het Zuidlaardermeer komen twee soorten amfibieën voor die opgenomen zijn in artikel 3.5 van de Wnb. Het gaat om Heikikker en Poelkikker. Hieronder zal per soort dieper worden ingegaan op de verspreiding van de betreffende soorten.

Heikikker

De Heikikker komt binnen het Zuidlaardermeergebied met name voor in de Harense Wildernis, De Bikse, Onnerpolder, Oostpolder en Westbroekstermadepolder (Oosterveld *et al.* 2013). De

soort is niet waargenomen langs de oostoever van het Zuidlaardermeer. Op basis van het veldbezoek wordt dit gebied ook niet geschikt geacht voor de Heikikker.

Omdat de Heikikker sterk gebonden is aan schrale milieus in natuurgebieden, wordt de soort niet verwacht in het landbouwgebied Wolfsbarge. De Heikikker is daarom niet relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Poelkikker

De Poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het voortplantingswater is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De Poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water (RAVON).

De Poelkikker is in en rond het Zuidlaardermeergebied gebonden aan de Harense wildernis en De Bike (Oosterveld et al. 2013). De soort is niet vastgesteld langs de oostoever van het Zuidlaardermeer. Op basis van het veldbezoek wordt dit gebied ook niet geschikt geacht voor de Poelkikker.

Ten zuidoosten van het landbouwgebied Wolfsbarge is de soort waargenomen in een brede poldersloot (NDFF). Om deze reden is het niet uitgesloten dat de soort voorkomt in het landbouwgebied Wolfsbarge waar de peilaanpassing gaat plaatsvinden. Om deze reden is de soort relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

3.2.5 Reptielen

In en rond het Zuidlaardermeergebied zijn geen waarnemingen bekend van reptielen (Van Delft et al. 2014). Daarnaast bevindt het gebied zich buiten het verspreidingsgebied van reptielen. Bij de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4 zijn reptielen daarom niet relevant.

3.2.6 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden door de provincies effecten op vogels beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Broedvogels algemeen

Het landbouwgebied Wolfsbarge en de oevers van het Zuidlaardermeer vormt voor verscheidene broedvogelsoorten voortplantings- en foerageergebied. De Wet natuurbescherming beschermt nesten van vogels. Voor de meeste soorten geldt daarvoor alleen de broedperiode, die start met de eerste nestactiviteiten en eindigt wanneer de jongen uitvliegen en het nest niet meer wordt gebruikt.

Langs de oevers van open water van het Zuidlaardermeer, maar ook langs de vaarten in het landbouwgebied zijn mogelijkheden aanwezig voor Waterhoen, Meerkoet en diverse eendensoorten.

De vochtige en droge rietlanden aan de oostoever van het Zuidlaardermeergebied, alsmede ook de rietkragen, zijn geschikt voor verscheidene aan riet gebonden vogelsoorten, zoals Rietzanger, Sprinkhaanrietzanger, Kleine karekiet en Rietgors.

Vanwege de opslag van Pitrus en de aanwezigheid van ruigten, zijn de oevers van het Zuidlaardermeer nauwelijks geschikt voor weidevogels.

In het landbouwgebied broeden verscheidene soorten akkervogels, terwijl de bosschages rondom de boerderijen en het Drevenbos geschikt zijn als broedgebied voor verscheidene soorten bosvogels en vogels van stad en park.

De soortgroep is relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wnb in hoofdstuk 4.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming. Daarop staan onder andere Huismus, Gierzwaluw, Roek en een aantal roofvogel- en uilensoorten. Het is niet uitgesloten dat in het Drevenbos nesten aanwezig zijn die een jaarronde bescherming genieten. Deze soortgroep is daarom relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wnb in hoofdstuk 4.

3.2.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in paragraaf 3.2.8 behandeld.

Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen komen in de omgeving van het Zuidlaardermeer en Wolfsbarge zes vleermuissoorten voor. Deze zijn: Meervleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis (Bekker 2011). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang (kunnen) zijn. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen of bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het beïnvloedingsgebied zijn in potentie verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarom relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Foerageergebied

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat langs de oostoever van het Zuidlaardermeergebied en het landbouwgebied Wolfsbarge geschikt foerageergebied aanwezig is voor alle

bovengenoemde vleermuissoorten. Foerageergebieden van vleermuizen zijn daarom relevant bij de toetsing aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals sloten, kanalen, bomerijen en huizenblokken. Tijdens het veldbezoek zijn op diverse plaatsen in het plangebied geschikte vliegroutes van vleermuizen vastgesteld. Het gaat hier uitsluitend om lijnvormige watergangen. Vliegroutes van vleermuizen zijn daarom relevant bij de toetsing aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Vrijgestelde soorten

De oevers van het Zuidlaardermeer en het landbouwgebied Wolfsbarge maken mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen, zoals (spits)muisensoorten, Konijn en Haas (Bekker 2011). Deze soortgroep is relevant voor de toetsing in hoofdstuk 4.

Niet vrijgestelde soorten (Waterspitsmuis)

De Waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De soort is aangetroffen in het Zuidlaardermeergebied (Bekker 2011). Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de oevers van het Zuidlaardermeer geschikt zijn als leefgebied voor de Waterspitsmuis. Wellicht dat de soort ook voorkomt in bepaalde delen in het landbouwgebied Wolfsbarge. De Waterspitsmuis is daarom relevant voor de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Niet vrijgestelde soorten (Overige zoogdiersoorten)

Overige zoogdiersoorten waarvoor geen vrijstelling geldt, komen niet voor in de directe omgeving van het beïnvloedingsgebied.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb

Bever

Sinds enige jaren wordt de Bever waargenomen in het Zuidlaardermeer. Sinds 2012 plant de soort zich ook voort in twee grote burchten aan weerszijden van het meer (Oosterveld et al. 2013). In de landbouwpolder Wolfsbarge is de soort niet waargenomen. De Bever is relevant bij de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

Otter

In 2015 is de Otter uitgezet in het Zuidlaardermeer. De dieren rusten overdag op oevers met een hoge bedekking van oevervegetatie en foerageren in de avonduren langs de oevers. De soort is niet waargenomen in het landbouwgebied Wolfsbarge. De Otter is relevant bij de toetsing van het voornemen aan de Wet natuurbescherming in hoofdstuk 4.

3.3 Samenvatting relevante natuurwaarden

Op basis van de paragrafen 3.1 (beschermde gebieden) en 3.2 (beschermde soorten) is in tabel 3.3 samengevat welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het beïnvloedingsgebied kunnen voorkomen en relevant kunnen zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het beïnvloedingsgebied.

In hoofdstuk 4 is bepaald welke effecten de inrichtingsmaatregelen kunnen hebben ten aanzien van de relevante beschermde natuurwaarden in tabel 3.3 en is beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving.

Tabel 3.3 - Overzicht van de voor deze toetsing van belang zijnde wettelijk beschermde natuurwaarden in de nabije omgeving van het beïnvloedingsgebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving van het gebied, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig gezien biotoop en verspreiding, maar niet vastgesteld, (f) = mogelijk foeragerend, (v) mogelijk vliegroute. Beschermingsregime: Wnb = Wet natuurbescherming.

Natuurwaarden	Aanwezig langs Oostoever Zuidlaardermeer	Aanwezig in landbouwgebied Wolfsbarge	Beschermingsregime	Relevant voor onderhavige beoordeling
§ 3.1.1 Natura 2000-waarden				
<i>Broedvogelsoorten</i>				
Roerdomp	+	-	Wnb	Ja
Porseleinhoen	-	-	Wnb	Nee
Rietzanger	+	-	Wnb	Ja
<i>Niet-broedvogelsoorten</i>				
Kleine zwaan	-	f	Wnb	Ja
Ganzen & Smient	-	f	Wnb	Ja
Slobeend	-	-		Nee
§ 3.1.2 Natuurnetwerk Nederland	+	-	Provinciale Omgevingsverordening	Ja
§ 3.1.3 Overige gebiedsbescherming				
Leefgebied akkervogels	-	+	Provinciale Omgevingsverordening	Ja
§ 3.2 Soortbescherming Wnb				
<i>Planten</i>				
Beschermde planten	-	-	Wnb	Nee
Planten Rode lijst	+	+	Wnb (zorgplicht)	Ja
<i>Ongewervelden</i>				
Groene glazenmaker	-	+	Wnb	Ja
Overige ongewervelde soorten	-	-	Wnb	Nee
<i>Vissen</i>				
Onbeschermde vissensoorten	+	+	Wnb (Zorgplicht)	Ja
Grote modderkruiper	-	(+)	Wnb	Ja

Natuurwaarden	Aanwezig langs Oostoever Zuidlaardermeer	Aanwezig in landbouwgebied Wolfsbarge	Beschermingsregime	Relevant voor onderhavige beoordeling
<u>Amfibieën</u>				
Heikikker	-	-	Wnb	Nee
Poelkikker	-	(+)	Wnb	Ja
Overige amfibieënsoorten	+	+	Wnb	Ja
<u>Reptielen</u>	-	-	Wnb	Nee
<u>Broedvogels</u>				
Broedvogels algemeen	+	+	Wnb	Ja
Jaarrond beschermde nestplaatsen	-	(+)	Wnb	Ja
<u>Vleermuizen</u>				
Verblijfplaatsen	(+)	(+)	Wnb	Ja
Foeragegebieden	(+)	(+)	Wnb	Ja
Vliegroutes	(+)	(+)	Wnb	Ja
<u>Overige zoogdiersoorten</u>				
Waterspitsmuis	(+)	(+)	Wnb	Ja
Otter	+	-	Wnb	Ja
Bever	+	-	Wnb	Ja
Overige soorten	(+)	(+)	Wnb	Ja

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in paragraaf 4.1 de Natura 2000-waarden besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden door het voornemen. De Natura 2000-waarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen niet voor in het beïnvloedingsgebied en/of ondervinden zeker geen negatieve effecten van de beoogde peilaanpassing. Daarnaast worden in dezelfde paragraaf de mogelijke effecten op natuurwaarden op grond van overige gebiedsbescherming beoordeeld. In paragraaf 4.2 wordt onderzocht of de wettelijk beschermde soorten van de Wet natuurbescherming mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de peilaanpassingen.

Het plan omvat het verlagen van het zomer- en winterpeil in het landbouwgebied Wolfsbarge. Onderwerp van onderzoek is in hoeverre door verdroging daardoor habitatverlies voor soorten optreedt. Tevens kan verdroging leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop.

Bij de toetsing in dit hoofdstuk wordt uitgegaan van een 'basisvariant', waarbij in alle peilvakken een peilverlaging is beoogd (zie bijlage 1). Ook is een zogenaamd 'aangepaste basisvariant' doorgerekend en getoetst aan de natuurwetgeving. Bij deze variant wordt een deel van het meest westelijke gelegen peilvak dat grenst aan het Zuidlaardermeer voorzien van een stuw. Hierdoor zal dit deel van het peilvak het huidige zomer- en winterpeil behouden (zie bijlage 2). Hiermee worden eventueel optredende hydrologische effecten op het Zuidlaardermeer voorkomen.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 *Wet natuurbescherming (Natura 2000-Verstorings- en verslechtingsonderzoek)*

Broedvogels

Roerdomp

De Roerdomp broedt en foerageert in een brede strook waterriet langs de oostoever van het Zuidlaardermeer. Hierbij staan de meeste velden met waterriet in direct verbinding met de boezem.

Uit de berekeningen komt naar voren dat de peilaanpassing van de basisvariant in de zomermaanden zal leiden tot een beperkte verlaging van de grondwaterstanden en een lichte toename van de wegzijging langs een beperkt deel van de boezemkade ter hoogte van deelgebied Wolfsbarge (zie bijlage 3). Een beperkt oppervlak van het leefgebied van de Roerdomp in het zuidelijk deel van Wolfsbarge ligt binnen het beïnvloedingsgebied van de peilaanpassing (zie figuur 3.2). Ook hier zal de inzijging iets toenemen. Omdat het waterriet in directe verbinding staat met de boezem, zal een eventuele toename van de wegzijging er niet toe leiden dat het waterriet verdroogt. De kwaliteit van het leefgebied van de Roerdomp zal daarom niet worden aangetast. Significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel van de Roerdomp kunnen daarom worden uitgesloten. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Roerdomp.

Rietzanger

De Rietzanger broedt en foerageert in waterriet, maar ook in vochtige en droge ruigtevegetaties. De soort is derhalve niet erg kieskeurig in zijn biotoopkeuze. Zoals hierboven reeds genoemd zal de peilaanpassing leiden tot een beperkte toename van de inzijging langs de boezemkade in het deelgebied Wolfsbarge. Dit zal er niet toe leiden dat de kwaliteit van het waterriet zal worden aangetast (zie paragraaf over Roerdomp).

Langs de randen van de boezemkade aan de zuidzijde van Wolfsbarge liggen ook droge, vochtige en verruigde rietlanden. Dergelijke milieus zijn ook geschikt als broedgebied voor de Rietzanger. Deze ruigtevegetaties hebben een grondwaterregime met een breed optimum. Mocht hier sprake zijn van enige daling van het grondwater als gevolg van de peilaanpassingen, dan zal dit niet ten koste gaan van de kwaliteit van de ruigtevegetatie. De kwaliteit van het leefgebied van de Rietzanger zal daarom ook niet worden aangetast. Daarmee kunnen significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel van de Rietzanger worden uitgesloten. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Rietzanger.

Niet BroedvogelsKleine Zwaan

De Kleine zwaan foerageert slaapt en overwintert op de graslanden langs de westoever van het Zuidlaardermeer. Dit ligt buiten het beïnvloedingsgebied van de peilaanpassingen, zodat er geen negatieve effecten zijn te verwachten op dit deel van het leefgebied van de Kleine zwaan. De Kleine zwaan kan ook foerageren in het landbouwgebied Wolfsbarge waar de peilaanpassingen grotendeels plaatsvinden. Hier foerageert de soort op oogstresten. De kwaliteit van de akkerlanden als foerageergebied voor de Kleine zwaan zal door de peilaanpassingen niet worden aangetast. Daarom kunnen significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel van de Kleine zwaan worden uitgesloten. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Kleine zwaan.

Ganzen en Smient

De aangewezen ganzen (Kolgans en Toendrarietgans) foerageren op intensief beheerde graslanden buiten het Natura 2000-gebied. Net als bij de Kleine zwaan zijn dergelijke foerageergebieden niet gevoelig voor veranderingen in het grondwaterpeil. Ook zullen de slaappleaatsen van ganzen en Smienten in de boezem van het Zuidlaardermeer niet door de peilaanpassingen worden beïnvloed. (Significant) negatieve effecten op ganzen en Smienten zijn dus niet aan de orde. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Daarom is er geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ganzen en Smienten.

Conclusie verstorings- en verslechtingsonderzoek

Uit het Verstorings- en verslechtingsonderzoek komt naar voren dat als gevolg van de peilaanpassingen er geen (significant) negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Daarom is er geen knelpunt met de gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming.

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In paragraaf 3.1.2 en tabel 3.2 zijn de wezenlijke waarden van het NNN beschreven ten opzichte van het beïnvloedingsgebied. In onderstaande paragraaf wordt beschreven of de peilaanpassing een negatief effect zal hebben op de wezenlijke waarden.

Natura 2000-waarden

Uit paragraaf 4.1.1 komt naar voren dat de peilaanpassingen niet zullen leiden tot negatieve effecten op aangewezen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Er zijn daarom geen negatieve effecten te verwachten op de betreffende wezenlijke waarden van het NNN.

Beschermde soorten Wet natuurbescherming

In het beïnvloedingsgebied komen geen wettelijk beschermde plantensoorten voor. Wel komt uit paragraaf 4.2.1 (effecten plantensoorten) naar voren dat de peilaanpassingen van de basisvariant kan leiden tot negatieve effecten op planten van de Rode lijst langs de oevers van het Zuidlaardermeer. In het kader van de Zorgplicht, die vastgelegd is in de Wet natuurbescherming, dient met deze soorten rekening te worden gehouden.

Om negatieve effecten op planten van de Rode lijst te voorkomen, wordt geadviseerd om de peilaanpassingen uit te voeren conform de aangepaste basisvariant. Met deze variant is er geen sprake van wegzijging van grondwater vanuit de oevers van het Zuidlaardermeer (zie bijlage 4) en zijn negatieve effecten op planten van de Rode lijst niet aan de orde.

Natuurbeheertypen

Natte dooradering

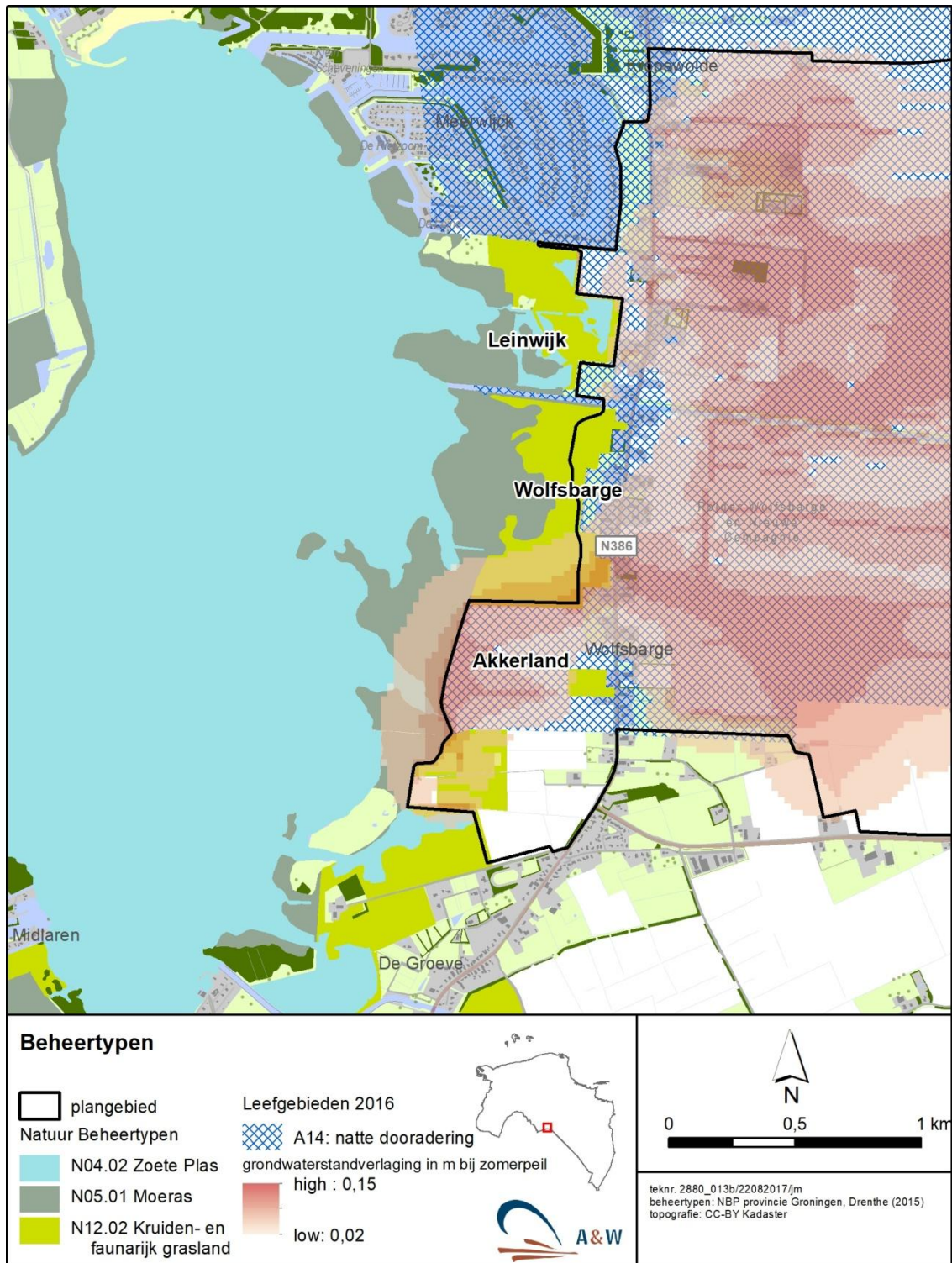
Grenzend aan Wolfsbarge ligt een perceel akkerland dat collectief wordt beheerd als 'natte dooradering' (zie figuur 4.1) Het gebied wordt doorsneden door sloten met een soortenrijke waterplantenvegetatie. Volgens de basisvariant wordt hier het zomer- en winterpeil met 10 cm verlaagd (zie bijlage 1). Gezien de geringe afname van het peil en het gegeven dat de sloten voldoende diepte hebben, is het niet de verwachting dat de sloten hierdoor zullen droogvallen. Negatieve effecten op water- en oevervegetaties in de sloten treden daarom niet op. Daarom zijn er geen knelpunten met het beschermingsregime van het NNN.

In de aangepaste basisvariant worden de huidige peilen in het akkerland gehandhaafd (zie kaart bijlage 2). In dat geval kunnen negatieve effecten op waterplanten in de sloten volledig worden uitgesloten. Ook bij deze variant zijn er daarom geen knelpunten te verwachten met het NNN.

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland

Het verlagen van het zomerpeil volgens de basisvariant zal ertoe leiden dat langs een zeer beperkt deel van de oevers van het Zuidlaardermeer de wegzijging iets zal toenemen. Dit kan leiden tot een berekende beperkte grondwaterstandverlaging in de zomer van 7,5 - 10 cm (zie kaart bijlage 3). Het gaat hier met name om een smalle strook buitendijks gelegen land in het deelgebied Wolfsbarge (zie figuur 4.1).

Het grootste deel van de mogelijk beïnvloede vegetatie ligt op de hooggelegen boezemkade of op zandruggen buiten de boezemkade. De drooglegging bedraagt hier ongeveer 50 - 80 cm onder maaiveld. Uitgaande van een optimale grondwaterstand van deze vegetaties van < 40

Figuur 4.1 - Ligging van het beïnvloedingsgebied van de peilaanpassing (basisvariant) ten opzichte van de beheertypen aan de rand van het Zuidlaardermeer.

cm onder maaiveld (Waterlood terrestrisch 3.0.1), zal een verlaging van maximaal 7,5 cm hier niet leiden tot negatieve effecten op de vegetatie.

N05.01 Moeras

Richting het open water van het Zuidlaardermeer ligt een brede strook met het beheertype N05.01 Moeras. De moerasvegetatie binnen het beïnvloedingsgebied (zie figuur 4.1) bestaat grotendeels uit waterriet. Deze vegetaties staan in directe verbinding met het open water van de boezem. Dit betekent dat een eventuele toename van de wegzijging als gevolg van de peilverlaging niet zal leiden tot verdroging. Negatieve effecten zijn hier daarom niet aan de orde.

Met name aan de zuid- en zuidwestrand van Wolfsbarge liggen ook verlandingsvegetaties die niet nabij of in direct contact staan met de boezem. Het gaat hier om rietvegetaties met Hennegras en Rietgras en kruidenrijke rietlanden. Hier komen ook zeldzame plantensoorten voor van de Rode lijst, zoals Draadzegge, Kleine valeriaan en Brede orchis. Deze soorten hebben een nat tot zeer nat grondwaterbereik. Met name hier is het niet uitgesloten dat door toenemende wegzijging richting het akkerland enige verdroging kan optreden, waardoor de vochtige vegetaties verdrogen en de betreffende soorten verloren gaan. In dat geval is er een knelpunt met het beschermingsregime van het NNN.

Om negatieve effecten op de vochtige oevervegetaties langs het zuidelijk deel van Wolfsbarge te voorkomen, wordt geadviseerd om de peil aanpassingen uit te voeren conform de aangepaste basisvariant. Met deze variant is er geen sprake van wegzijging van grondwater vanuit de oevers van het Zuidlaardermeer (zie bijlage 4) en zijn negatieve effecten op kwetsbare vegetaties langs de randen van het Zuidlaardermeer niet aan de orde.

N04.02 Zoete plas

Een deel van het beïnvloedingsgebied bestaat uit open water. Ook hier geldt dat het open water in verbinding staat met de boezem dat een vast peil heeft (+0,53m NAP). Dit betekent dat een eventuele toename van de wegzijging als gevolg van de peilverlaging niet zal leiden tot verdroging van het open water. Er worden daarom geen negatieve effecten verwacht op het zoetwatermilieu. Dit geldt voor de basisvariant en ook voor de aangepaste basisvariant. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime van het NNN.

Overige wezenlijke waarden

Overige wezenlijke waarden van het NNN zijn areaal, kwaliteit en samenhang. Door de peilverlaging gaat geen areaal van het NNN verloren. Ook ontstaan er in het gebied geen barrières als gevolg van de peilverlaging. Voor het aspect kwaliteit wordt verwezen naar de vorige paragrafen en bovenstaande teksten in deze paragraaf. Met betrekking tot de aspecten areaal en samenhang zijn er dus geen negatieve effecten te verwachten. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime van het NNN.

Conclusie toetsing beschermingsregime NNN

Aan de zuidrand van deelgebied Wolfsbarge, langs de oevers van het Zuidlaardermeer, zijn kwetsbare verlandingsvegetaties aanwezig. Met name hier is het niet uitgesloten dat door de peil aanpassing van de basisvariant verdroging kan optreden, waardoor kwetsbare vegetaties verloren gaan. In dat geval is er een knelpunt met het beschermingsregime van het NNN. Om negatieve effecten te voorkomen, wordt geadviseerd om de peil aanpassingen uit te voeren conform de aangepaste basisvariant.

Omdat er sprake is van een ecologische relatie tussen het voornemen en het NNN wordt de initiatiefnemer geadviseerd om in overleg te treden met de Provincie Groningen die bevoegd gezag is voor het NNN.

4.1.3 Overige gebiedsbescherming

Bos- en natuurgebieden buiten het NNN

De peilverlaging ter hoogte van het Drevenbos zal in een deel van het bosgebied leiden tot een grondwaterstandverlaging in de zomer van 10-15 cm. In de huidige situatie variëren de zomer grondwaterstanden in het Drevenbos van 1,30 - 2,30 m -mv. Dit is conform het bereik van dit bostype, dat een optimaal grondwaterstand heeft van > 40 cm - mv (watersnood terrestrisch 3.01). Een verlaging van de huidige grondwaterstand met maximaal 15 cm ligt binnen het optimale bereik van het bostype. Ook zal de peilverlaging niet leiden tot een toenemende droogtestress. Een negatief effect op het bos als gevolg van de peilverlaging is daarom niet aan de orde. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime voor natuurgebieden buiten het NNN, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening van de Provincie Groningen.

Leefgebieden akkervogels

Een groot deel van het akkerbouwgebied van Wolfsbarge is door de Provincie Groningen aangewezen als leefgebied voor akkervogels. Akkervogels zijn voor een optimaal leefgebied niet afhankelijk van hoge grondwaterstanden. Een verlaging van de grondwaterstand in het akkerbouwgebied Wolfsbarge zal daarom niet leiden tot een aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van akkervogels. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime voor de leefgebieden van akkervogels, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening van de Provincie Groningen.

Conclusie overige gebiedsbescherming

De peilaanpassing zal niet leiden tot negatieve effecten op natuurgebieden buiten het NNN en leefgebieden van akkervogels. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime voor overige beschermde gebieden, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening van de Provincie Groningen.

4.2 Effectbepaling en beoordeling Wet natuurbescherming (soortbescherming)

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde soorten van de Wet natuurbescherming besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de peilaanpassingen. Wettelijk beschermde soorten die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen niet voor in het plangebied/beïnvloedingsgebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de beoogde peilaanpassingen.

4.2.1 Planten

In het beïnvloedingsgebied van de peilaanpassing zijn geen wettelijk beschermde plantensoorten aanwezig. Wel komen er aan de zuid- en zuidwestrand van Wolfsbarge, binnen het beïnvloedingsgebied, zeldzame plantensoorten voor van de Rode lijst. Het gaat om Waterscheerling, Draadzegge, Kleine valeriaan, Brede orchis en Stijve ogentroost. Deze laatste soort werd ook tijdens het veldbezoek aangetroffen. Voornoemde soorten zijn gebonden aan het beheertype N05.01 Moeras en Kruidenrijk grasland (N12.02) (zie paragraaf 4.1.2 en figuur 4.1) en hebben een nat tot zeer nat grondwaterbereik. Met name hier is het niet uitgesloten dat door toenemende wegzijging richting het akkerland enige verdroging kan optreden, waardoor de vochtige vegetaties verdrogen en de betreffende soorten verloren gaan.

Om negatieve effecten op de vochtige oevervegetaties langs het zuidelijk deel van Wolfsbarge te voorkomen wordt geadviseerd om de peilaanpassingen uit te voeren conform de aangepaste basisvariant. Met deze variant is er geen sprake van wegzijging van grondwater vanuit de oevers van het Zuidlaardermeer (zie bijlage 4) en zijn negatieve effecten op kwetsbare plantensoorten langs de randen van het Zuidlaardermeer niet aan de orde. Hiermee wordt voldaan aan de Zorgplicht, zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

4.2.2 Ongewervelden

Groene glazenmaker

In en langs het Drevenbos ten zuiden van Hoogezand, komt de Groene glazenmaker voor. Deze soort is voor zijn voortplanting afhankelijk van vegetaties met uitsluitend Krabbenscheer. Dergelijke vegetaties komen binnen het plangebied alleen voor in relatief brede en diepe vaarten en sloten. Daarnaast volgt de peilverlaging in het gebied de daling van het maaiveld. Om deze redenen is het uitgesloten dat vaarten en sloten met Krabbenscheer droogvallen. Door de peilaanpassing gaat dus geen voortplantingsgebied van de Groene glazenmaker verloren. Er is geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Groene glazenmaker. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.3 Vissen

In het plangebied komen algemene vissoorten voor. Ook is het niet uitgesloten dat in het gebied de beschermde Grote modderkruiper aanwezig is. De soort is gebonden aan sloten en vaarten met een goede waterkwaliteit en een goed ontwikkelde watervegetatie. Ook ondiepe sloten en vaarten wordt niet geschuwd. Zoals reeds gesteld, volgt de peilverlaging de daling van het maaiveld. Om deze reden is het niet de verwachting dat er sloten en vaarten zullen droogvallen als gevolg van de peilverlaging. Een aantasting van leefgebied van vissen in het algemeen en de Grote modderkruiper in het bijzonder, is daarom niet aan de orde. Er is geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Grote modderkruiper. Ook wordt voldaan aan de Zorgplicht ten aanzien van algemeen voorkomende vissoorten. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.4 Amfibieën

Amfibieënsoorten artikel 3.10 (vrijgesteld)

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in en rond het plangebied beschermde soorten amfibieën voorkomen, zoals Bruine kikker, Bastaardkikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Deze soorten zijn voor hun voortplanting afhankelijk van open water. Ook

overwintert de Bastaardkikker in het open water. Het is niet de verwachting dat door de peilverlaging er open water komt droog te vallen. Aantasting van leefgebied van Bruine kikker, Bastaardkikker, Gewone pad en Kleine watersalamander is daarom niet aan de orde. Daarnaast gaat het om soorten die zijn opgenomen onder artikel 3.10 van de Wnb en waarvoor door de Provinciale Staten vrijstelling is verleend van een aantal verbodsbepalingen bij o.a. ruimtelijke ingrepen. Om deze reden veroorzaakt de peilverlaging geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze amfibieënsoorten. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

Amfibieënsoorten artikel 3.5 (Poelkikker)

In het landbouwgebied Wolfsbarge komt ook de Poelkikker voor. Deze soort is voor zijn voortplanting afhankelijk van omvangrijk en relatief diep water. Het is daarom niet de verwachting dat door de peilverlaging voortplantingswateren van Poelkikker komen droog te vallen. Een negatief effect op het leefgebied van deze soort is daarom niet aan de orde. Om deze reden veroorzaakt de peilverlaging geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Poelkikker. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.5 Broedvogels (algemeen)

Het plangebied is geschikt als leefgebied voor verscheidene soorten vogels. Het gaat hierbij om vogels van stad en park, bosvogels, watervogels, akkervogels en moerasvogels. Uit de effectbeoordeling van paragraaf 4.1.3 (Overige gebiedsbescherming) komt naar voren dat er als gevolg van de peilverlaging geen bomen verloren gaan. Negatieve effecten op het leefgebied van vogels die gebonden zijn aan bossen en parken is daarom niet aan de orde. Ook zal de peilaanpassing niet leiden tot verlies van open water, zodat er geen aantasting is van broedbiotoop en foerageergebied van watervogels. Verder is er geen aantasting van foerageer- en leefgebied van akkervogels (zie paragraaf 4.1.3) en zijn er geen negatieve effecten op de kwaliteit van het leefgebied van moerasvogels in het Zuidlaardermeer (zie paragraaf 4.1.1 effecten op Natura 2000). Daarom veroorzaakt de peilverlaging geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedvogels. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.6 Broedvogels (jaarrond beschermde nestplaatsen)

In het plangebied komen ook vogelsoorten voor waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd. Het zal dan met name gaan om nesten van roofvogels in het Drevenbos of boomsingels in de rest van het plangebied. Uit de effectbeoordeling van paragraaf 4.1.3 (Overige gebiedsbescherming) komt naar voren dat er als gevolg van de peilverlaging geen bomen verloren gaan. Negatieve effecten op jaarrond beschermde nestplaatsen zijn daarom niet aan de orde. Eventueel aanwezige roofvogels zullen met name foerageren in het open landbouwgebied van Wolfsbarge. Hier foerageren ze waarschijnlijk grotendeels op muizen. Het is niet de verwachting dat door de peilverlaging het aantal muizen in het gebied zal afnemen, aangezien de meeste soorten muizen niet erg gevoelig zijn voor verdroging. Negatieve effecten op de kwaliteit van het foerageergebied van roofvogels is daarom niet aan de orde. Daarom veroorzaakt de peilverlaging geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.7 Vleermuizen

In het plangebied komen zes vleermuissoorten voor, namelijk Meervleermuis, Watervleermuis, Gewone en Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis. Voor vleermuizen zijn ten aanzien van de uitvoering van de peilaanpassing drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied, namelijk verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder is de toetsing opgenomen van de deze onderdelen van het leefgebied van vleermuizen.

Verblijfplaatsen

Uit de effectbeoordeling van paragraaf 4.1.3 (Overige gebiedsbescherming) komt naar voren dat er als gevolg van de peilverlaging geen bomen verloren gaan. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen treden dus niet op. Daarom veroorzaakt de peilverlaging geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

Foerageergebied

Het hele plangebied is in principe geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Hierbij hebben de dieren een voorkeur voor open water (Water- en Meervleermuis), moerassen (Rosse vleermuis), bossen, parken en kleinschalige landschapsstructuren (Gewone- en Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger). De peilverlaging zal niet leiden tot verlies van voornoemde landschapselementen. Negatieve effecten op foerageergebied van vleermuizen zijn niet aan de orde. De peilverlaging veroorzaakt daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebied van vleermuizen. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

Vliegroutes

In het hele plangebied zijn er in potentie vliegroutes aanwezig van vleermuizen. Het gaat hier dan om lijnvormige landschapselementen, zoals oevers, vaarten, brede sloten en boomsingels. De peilverlaging zal niet leiden tot verlies van dergelijke landschapselementen. Daarom zijn er geen negatieve effecten te verwachten op vliegroutes van vleermuizen. De peilverlaging veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.8 Overige soorten zoogdieren

Waterspitsmuis (artikel 3.10 Wnb - niet vrijgesteld)

Het is niet uitgesloten dat in het plangebied de Waterspitsmuis voorkomt. De soort leeft langs waterlopen met een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De verwachting is dat de soort met name voorkomt langs de moerassige oevers van het Zuidlaardermeer. Uit de effectbeoordeling in paragraaf 4.1.2 (effecten op natuurdoeltype N05.01 moeras) komt naar voren dat er geen sprake is van verdroging van grote oppervlakken moerasgebied. Het leefgebied van de Waterspitsmuis wordt daarom niet door de peilaanpassing aangetast. Er is geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Waterspitsmuis. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

Otter en Bever (artikel 3.5 Wnb)

Langs de moerassige oevers en in het open water van het Zuidlaardermeer komt ook de Otter en Bever voor. Uit de effectbeoordeling in paragraaf 4.1.2 (effecten op natuurdoeltype N05.01 moeras) komt naar voren dat er geen sprake is van grootschalige verdroging van moerassige oevers en het verdwijnen van open water. Het leefgebied van Otter en Bever wordt daarom niet

door de peilaanpassing aangetast. Er is geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Bevers en Otters. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

Overige zoogdiersoorten (artikel 3.10 Wnb-vrijgesteld)

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen. Het gaat hier om algemene soorten die niet gevoelig zijn voor verdroging. Negatieve effecten op hun leefgebied als gevolg van de peilaanpassing zijn daarom niet aan de orde. Verder zijn de betreffende soorten vrijgesteld door Provinciale Staten van een aantal verbodsbepalingen bij o.a. ruimtelijke ingrepen. De uitvoering van de peilaanpassing veroorzaakt daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant.

4.2.9 Samenvattende tabel ecologische beoordeling

De effectbepaling en beoordeling die in dit hoofdstuk is beschreven, is in tabel 4.1 samengevat. In de tabel is per relevante natuurwaarde weergegeven of deze negatieve effecten ondervindt van de peilverlaging en of er een conflict is met de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Tevens is aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn en of het noodzakelijk is om mitigerende maatregelen te nemen.

Tabel 4.1 - Samenvatting van mogelijk optredende effecten van de peilverlaging op beschermde natuurwaarden. Hierbij is uitgegaan van twee varianten, namelijk de basisvariant en de aangepaste basisvariant (zie voor uitleg van de varianten paragraaf 2.2). Met betrekking tot de effecten worden de volgende categorieën onderscheiden:

- **groen:** de peilaanpassing leidt niet tot negatieve effecten of de effecten zijn minimaal.
- **oranje:** er is mogelijk sprake van een negatief effect. Er is daarom een potentieel knelpunt met de natuurwetgeving. Om negatieve effecten en een conflict met de natuurwetgeving te voorkomen, zijn mitigerende maatregelen nodig. In de tabel en de teksten van het rapport is aangegeven om welke maatregelen het gaat. Geadviseerd wordt om in overleg te treden met het bevoegd gezag.

Gebruikte afkortingen: NNN = Natuurnetwerk Nederland

Natuurwaarden	Basisvariant	Aangepaste basisvariant	Mitigerende maatregelen/ Vervolgstappen
Natura 2000-waarden			
<i>Broedvogelsoorten</i>			
Roerdomp			Geen
Porseleinhoen			Geen
Rietzanger			Geen
<i>Niet-broedvogelsoorten</i>			
Kleine zwaan			Geen
Ganzen & Smient			Geen
Slobeend			Geen
Natuurnetwerk Nederland			Uitvoeren aangepaste basisvariant/overleg bevoegd gezag
Overige gebiedsbescherming			
Natuurgebieden buiten NNN			Geen
Leefgebieden akkervogels			Geen

Natuurwaarden	Basisvariant	Aangepaste basisvariant	Mitigerende maatregelen/ Vervolgstappen
Soortbescherming Wnb			
<u>Ongewervelden</u>			
Groene glazenmaker			Geen
<u>Vissen</u>			
Onbeschermde vissensoorten			Geen
Grote modderkruiper			Geen
<u>Amfibieën</u>			
Overige amfibieënsoorten			Geen
Poelkikker			Geen
<u>Broedvogels</u>			
Broedvogels algemeen			Geen
Jaarrond beschermde nestplaatsen			Geen
<u>Vleermuizen</u>			
Verblijfplaatsen			Geen
Foerageergebieden			Geen
Vliegroutes			Geen
<u>Overige zoogdiersoorten</u>			
Waterspitsmuis			Geen
Otter			Geen
Bever			Geen
Overige soorten			Geen
Soorten Rode lijst			
Planten			Uitvoeren aangepaste basisvariant

5 Conclusies

5.1 Conclusies ten aanzien van beschermde gebieden

- **Wet natuurbescherming - Natura 2000 verstoring- en verslechteringsonderzoek**

Uit het verstoring- en verslechteringsonderzoek komt naar voren dat als gevolg van de peilaanpassingen er geen (significant) negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Daarom is er geen knelpunt met de gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming.

- **Natuurnetwerk Nederland (NNN)**

Aan de zuidrand van deelgebied Wolfsbarge langs de oevers van het Zuidlaardermeer zijn kwetsbare verlandingsvegetaties aanwezig. Met name hier is het niet uitgesloten dat door de peilaanpassing van de basisvariant in de zomermaanden verdroging kan optreden, waardoor kwetsbare vegetaties verloren gaan. In dat geval is er een knelpunt met het beschermingsregime van het NNN. Om negatieve effecten te voorkomen, wordt geadviseerd om de peilaanpassingen uit te voeren conform de aangepaste basisvariant.

Omdat er sprake is van een ecologische relatie tussen het voornemen en het NNN wordt de initiatiefnemer geadviseerd om in overleg te treden met de Provincie Groningen die bevoegd gezag is voor het NNN.

- **Overige gebiedsbescherming (leefgebied akkervogels en natuur buiten het NNN)**

De peilaanpassing zal niet leiden tot negatieve effecten op natuurgebieden buiten het NNN en leefgebieden van akkervogels. Dit geldt zowel voor de basisvariant als de aangepaste basisvariant. Er is daarom geen knelpunt met het beschermingsregime voor overige beschermde gebieden, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening van de Provincie Groningen.

5.2 Conclusies ten aanzien van beschermde soorten

- **Plantensoorten Rode lijst**

Aan de zuidrand van deelgebied Wolfsbarge, langs de oevers van het Zuidlaardermeer, groeien plantensoorten van de Rode lijst. Met name hier is het niet uitgesloten dat door de peilaanpassing van de basisvariant in de zomermaanden verdroging kan optreden, waardoor deze kwetsbare soorten verloren gaan. Om negatieve effecten te voorkomen, wordt geadviseerd om de peilaanpassingen uit te voeren conform de aangepaste basisvariant. Hiermee wordt voldaan aan de Zorgplicht zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

- **Overige beschermde soorten**

Ten aanzien van overige beschermde soorten veroorzaakt de peilaanpassing geen conflict met de Wet natuurbescherming.

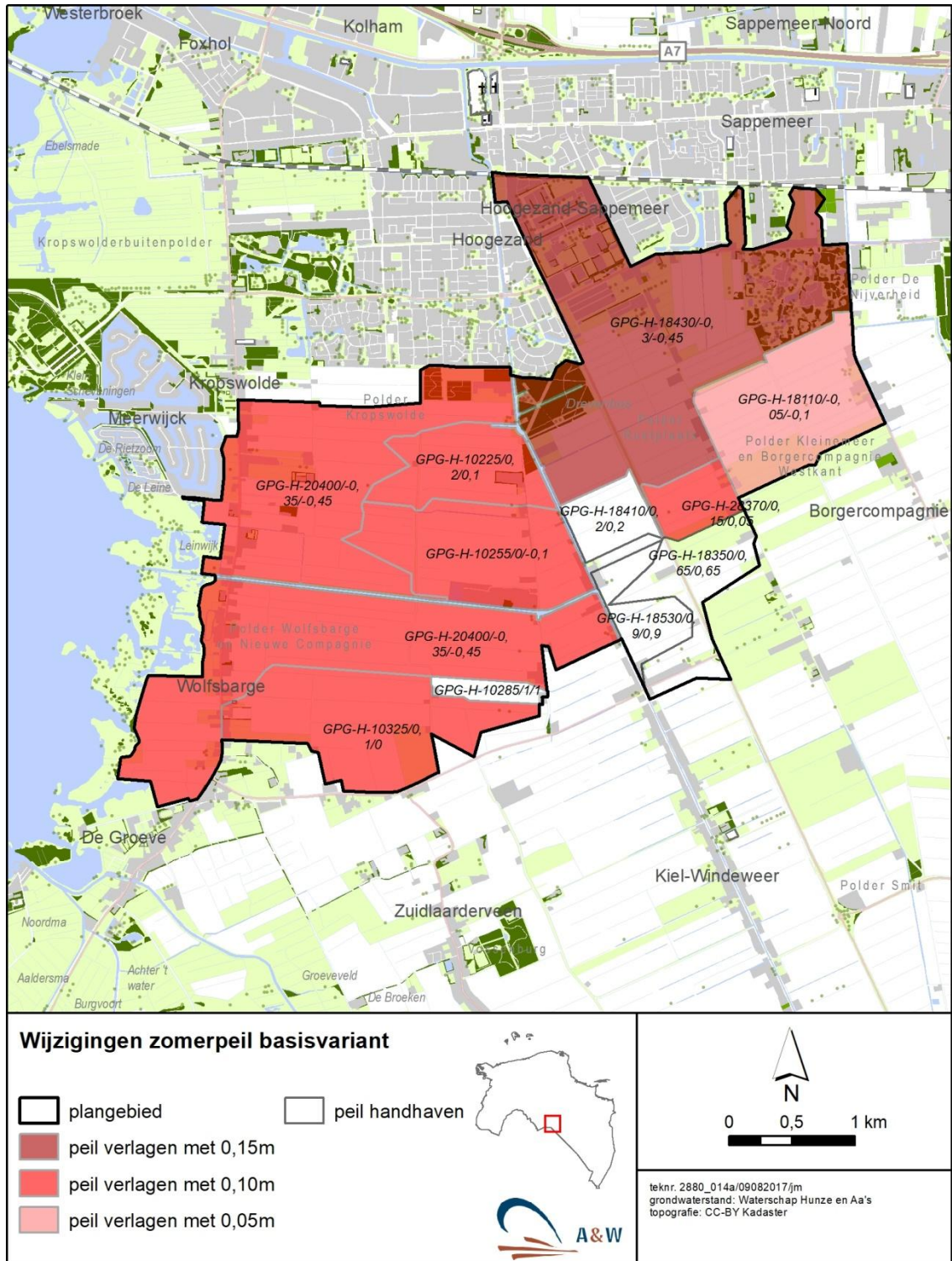
6 Literatuur

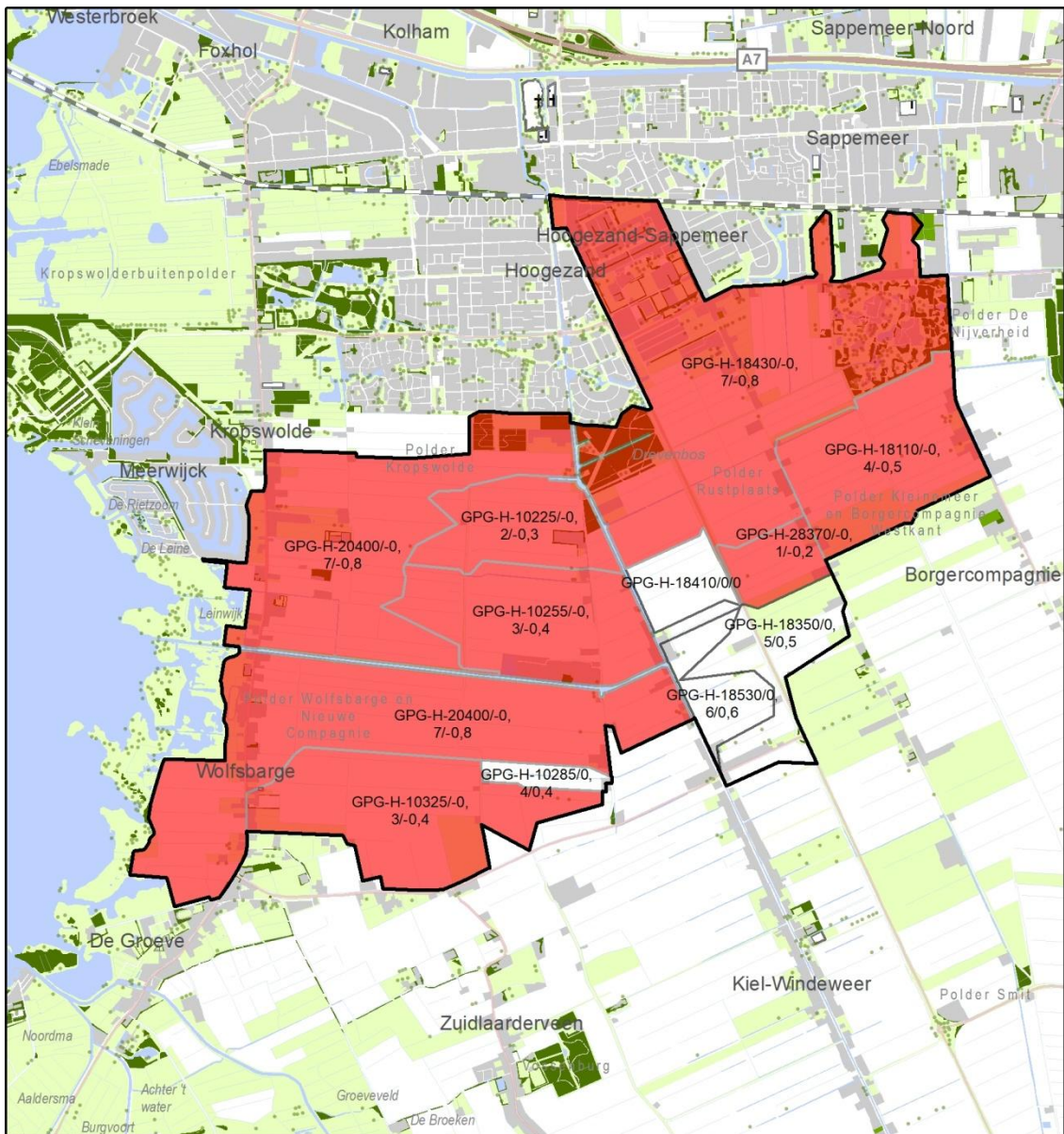
- Bekker, D 2011. Werkatlas zoogdieren van Groningen.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron*, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Brouwer, T. *et al.* (2008). Vissenatlas Groningen Drenthe.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Delft, J.J.C.W. van, A. de Bruin & P. Frigge 2014. Waarnemingenoverzicht 2013. Bijlage bij RAVON 55, jaargang 16 nummer 4. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Jansen, H. & J. Tonckens 2014. Vegetatiekartering Hunzezone en Zuidlaardermeer oostzijde 2013. *Elodea/Tonckens Ecologie*, oktober 2014.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Oosterveld, E.B., Van Belle, J. & M. Krol 2013. Beheerevaluatie en beheervisie Zuidlaardermeergebied 2013-2038. A&W-rapport 1666. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Provincie Groningen 2017. Natura 2000 beheerplan Zuidlaardermeergebied. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Geraadpleegde internetsites

kaarten.provinciegroningen.nl
ravn.nl
 NDFF

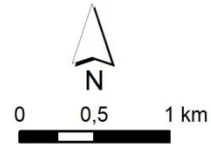
Bijlage 1 Huidige en toekomstige peilen basisvariant

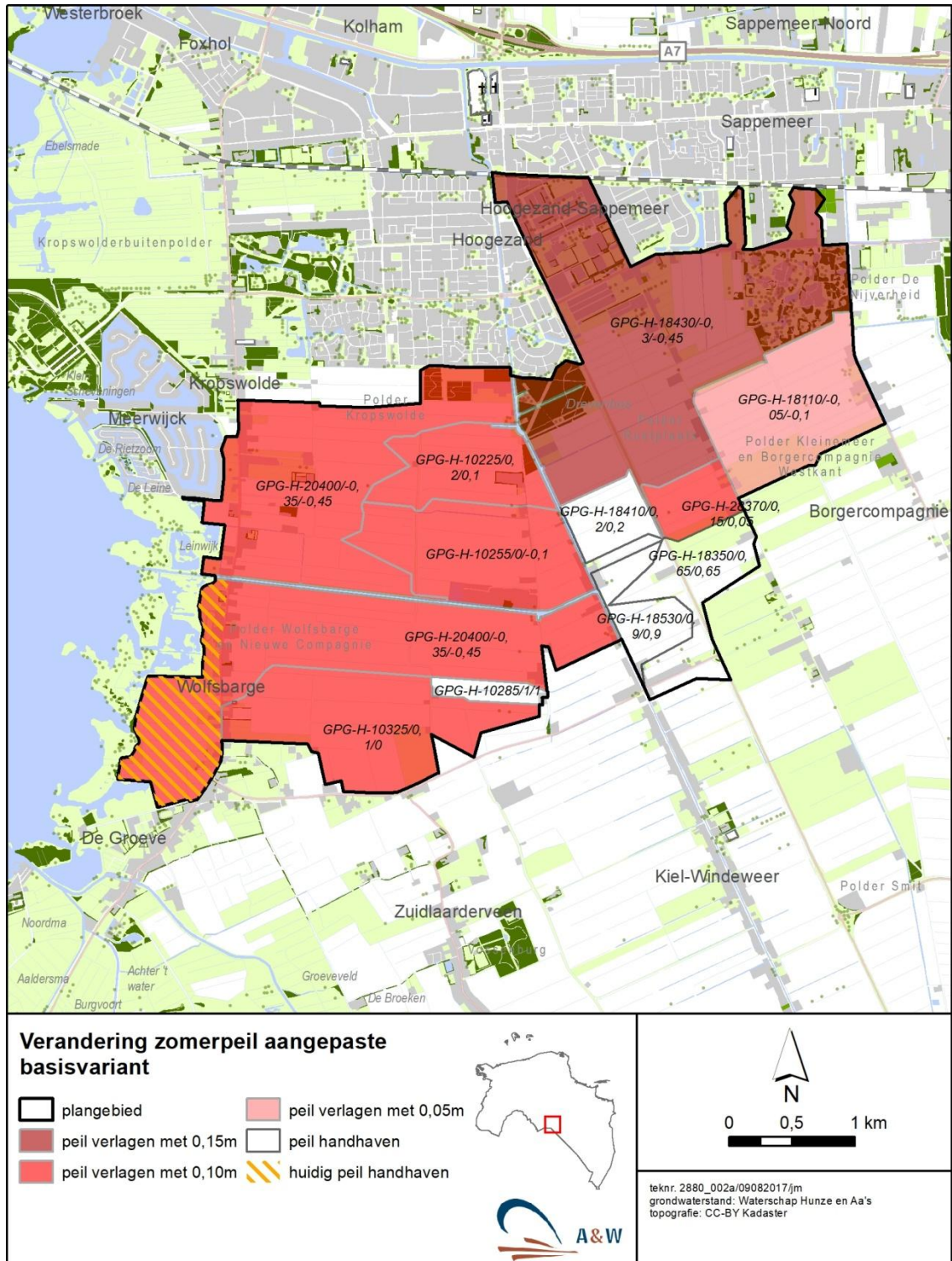
Wijzigingen winterpeil basisvariant

- plangebied
- peil verlagen met 0,10m
- peil handhaven

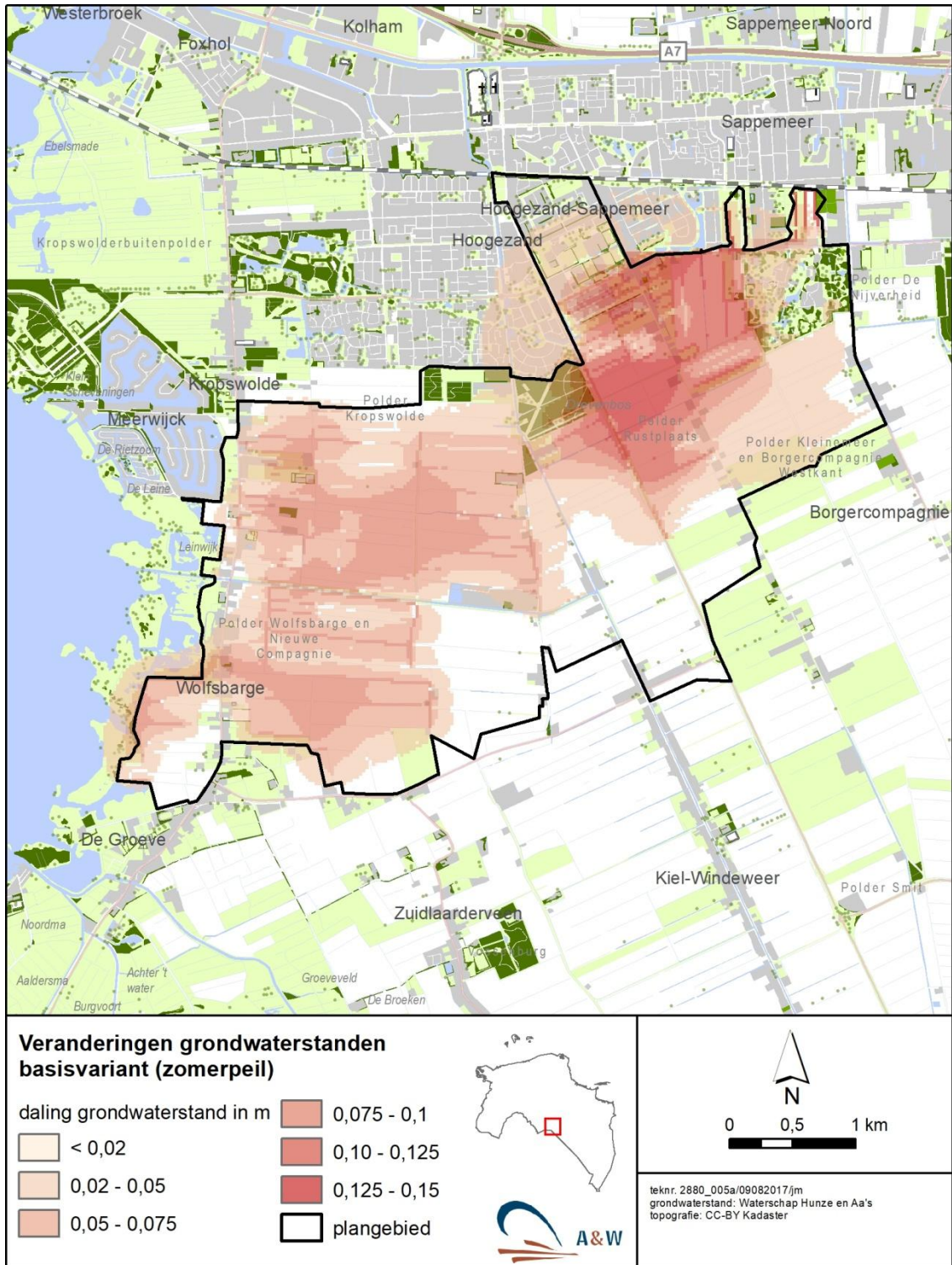

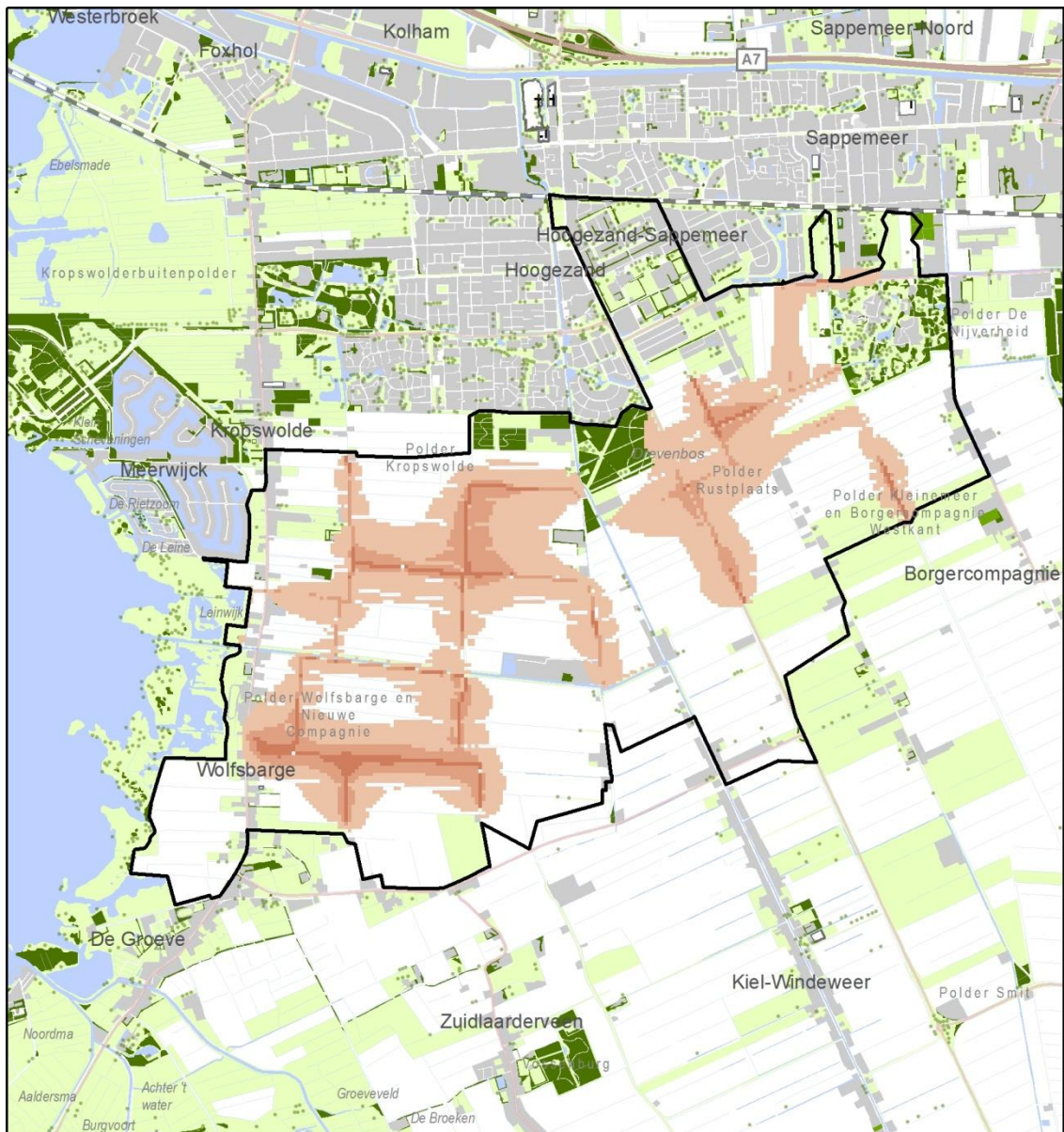
teknr. 2880_003a/09082017/jjm
 grondwaterstand: Waterschap Hunze en Aa's
 topografie: CC-BY Kadaster

Bijlage 2 Huidige en toekomstige peilen aangepaste basisvariant

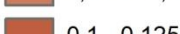
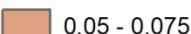

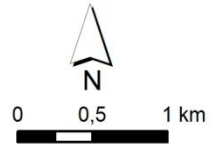
Bijlage 3 Berekende verlagingen grondwaterstanden (beïnvloedingsgebied) basisvariant

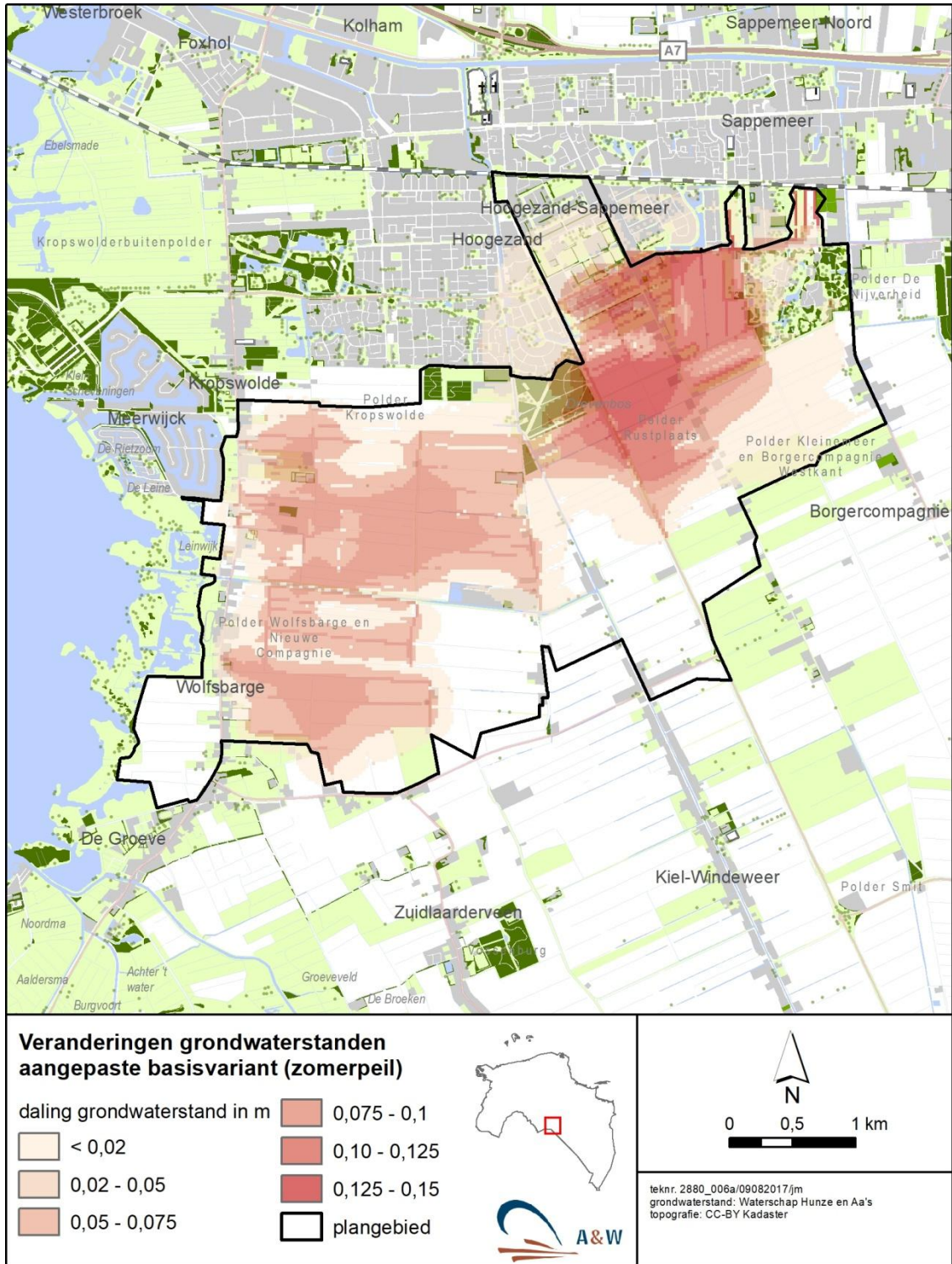
Veranderingen grondwaterstanden basisvariant (winterpeil)

daling grondwaterstand in m	0,075 - 0,1
 < 0,02	 0,1 - 0,125
 0,02 - 0,05	 0,125 - 0,15
 0,05 - 0,075	 plangebied

teknr. 2880_004a/09082017/jm
 grondwaterstand: Waterschap Hunze en Aa's
 topografie: CC-BY Kadaster

Bijlage 4 Berekende verlagingen grondwaterstanden (beïnvloedingsgebied) aangepaste basisvariant

Adres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64
info@altwym.nl

www.altwym.nl